

Harran İlahiyat Dergisi | Harran İlahiyat Journal

Sayı/Issue: 45, Haziran/June 2021, 154-178

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/hij/issue/62823>

ISSN 2791-6812

Kur'an'da Peygamberlerin İsmeti ve Kitâb-ı Mukaddes'le Mukayesesi

Infallibility of the Prophets in the Qur'an and Comparing it with the Bible

Yazar Bilgisi Author Information

Hasan SARRAOĞLU

Dr., Güzelşehir Şehit Mahmut Teke Ortaokulu, Şanlıurfa, Türkiye
PhD, Güzelşehir Martyr Mahmut Teke Middle School, Şanlıurfa, Turkey
hasansarraoglu@gmail.com, orcid.org/0000-0002-0741-8982

Makale Bilgisi Article Information

Makale Türü Article Type	Araştırma Makalesi Research Article
Yayın Etiği Publishing Ethics	Bu makale, iThenticate yazılımı ile taranmış ve intihal tespit edilmemiştir. Makale, çift taraflı kör hakemlik yöntemiyle en az iki hakem tarafından incelenmiştir. This article has been scanned with iThenticate software and no plagiarism detected. It has been examined by at least two referees using double sided blind refereeing method.
Finansman Funding	Yazar, bu çalışma için herhangi bir dış fon almadığını beyan eder. Author declares that they get no any external funding for this study.
Çıkar Çatışması Conflict of Interest	Yazar bu çalışmayla ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder. Author declares that there is no any conflict of interest related to this study.
DOI	https://doi.org/10.30623/hij.952993
Geliş Tarihi / Received	Kabul Tarihi / Accepted
8 Şubat/February 2021	31 Mayıs/May 2021

Öz

Kelime olarak engelleme, koruma, himâye etme, kötülüğü savma anlamlarına gelen ismet; peygamberlerin gerek sözlerinde gerekse davranışlarında konumlarına uymayan hatadan korunmuş olmalarıdır. Peygamberlerin günah işlemekten ve hata yapmaktan korunduğu, bu konuda onların ilâhî kontrol mekanizmasıyla muhafaza edilip kendilerine yardımda bulunduğu ve bu sıfatın sadece peygamberlere tahsis edildiği bilinmektedir. İslâm Dini'nin temellerinin atıldığı ilk dönemlerde, Mekke ve Medine'de kaynağı ilâhî olan ancak tahrife uğramış iki dinin var olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Bunlardan biri Tevrat'ı esas alan Yahudilik, diğeri ise İncil'i temel alan Hıristiyanlıktır. Tevrat nasları, sıradan bir ferdin bile işleyemeyeceği birçok menfî davranışları ve eksiklikleri rahatlıkla peygamberlerle bağdaştırmaktadır. İncil naslarında ise zaman zaman peygamberler buldukları statüden çok öte insanüstü kutsal bir varlık olarak telakki edilmekte, bazen de bayağı bir insandan daha aşağı bir halde görülmektedir. Her iki dinin de kutsal saydıkları kitaplarında peygamberlerin ismet sıfatı farklı şekillerde algılanmaktadır.

Kitâb-ı Mukaddes'e dikkat edildiğinde peygamberlerin korunmuşluklarını gözardı eden birçok nassa rastlamak mümkündür. Zira Ehl-i kitap olarak adlandırılan Yahudi ve Hıristiyanların kutsal olarak kabul ettikleri bu metinlerin zahirine bakıldığında peygamberlerin mümtaz şahsiyetleriyle bir arada bulunması mümkün olmayan bilcümle menfî yakıştırmaların rahatlıkla Allah elçilerine nispet edildiği görülmektedir. Peygamberlerin Allah (c.c.) tarafından seçilmiş insanlar olduğu öğretisi çiğnenip onların "mâsumiyeti" (günahlardan korunmuşluğu) yok sayılmıştır. Günah işleme konusunda peygamberlerin diğer insanlardan farklı olmadığı akîdesinin kabullenildiği Kitâb-ı Mukaddes metinlerinde peygamberlerin sergiledikleri aykırılıklar gayet normal olaylar olarak aktarıldığı gibi peygamberlerle ilintilenen sözü edilen bu zaaf ve eksiklikler ahlakî açıdan da tenkit edilmemiştir. Peygamberleri basit bir insan pozisyonuna indirgeyen Ehl-i kitap, Kur'an-ı Kerim tarafından birçok kere kesin ve net bir şekilde eleştirilmiştir. Bu noktada Kur'an-Kerim, Yahudi ve Hıristiyanların kutsal kabul ettikleri metinlerinde peygamberlerin mâsumiyeti ile ilgili bakış açılarından kesin bir şekilde ayrılmıştır. Kur'an'da peygamberler için beyan edilen berrak ve nezih vasıflandırmalar ile Tevrat ve İncil metinlerinin lafzî manaları itibarıyla ortaya çıkan Allah elçileri ile ilgili ahlâka mugayir bir konseptte yapılan tasvirler mukayese edildiğinde bu iki tavsif arasındaki büyük ve dikkate değer fark bâriz bir şekilde görülecektir. Öte yandan Kitâb-ı Mukaddes'e Hıristiyan ve Yahudi kaynaklı tefsirlerde yer yer yapılan karşıt yorumlar ve tenkitler, ayrıca sözü edilen bu kitapta birbiriyle çelişir nitelikteki ifadeler Kitâb-ı Mukaddes'e insan eli değdiği hakikatini de apaçık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Kur'an-ı Kerim peygamberlerin ismetini Tevrat ve İncil naslarından çok daha farklı bir çerçevede ele almaktadır. Kur'an'da öncelikle Allah elçilerinin de sâir insanlar gibi beşer oldukları gerçeği üzerinde durulmuş; aynı zamanda kendi tebliğ ettikleri şeylerden de mesul oldukları dile getirilerek, Allah'ın (c.c.) onlara hidâyet ihsan edip peygamberlik görevi tevdi ettiği aktarılmıştır. Bunun yanında Kur'an ısrarla peygamberlerin "beşer olma" vasfının tabii neticesi olarak onlardan bazen yanılma ve unutmaya sonucunda hataların sâdır olabileceği gerçeğini de gözardı etmemiştir. Kur'an, kitap ehlinin peygamberler hakkındaki menfur algılarını kâle almadan tevhid ve hidâyet edici özelliği ile davranış mükemmelliklerinin menbaı olan bu güzîde elçileri müteaddid defalar medhüsena ile anmıştır. Bu bağlamda Kur'an'ın bakış açısıyla örtüştüremediğimiz Yahudi ve Hıristiyanların muharref kitaplarında dile getirilen nasların makuliyetinin söz konusu olmadığı gibi kabul edilebilirlikten de uzak olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu çalışmada ismet sıfatının Tevrat ve İncil metinlerindeki kapsamı aynı zamanda Kur'an naslarıyla olan belirgin farklılıkları ele alınıp değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tefsîr, Kur'an, Peygamberler, İsmet, Kitâb-ı Mukaddes

Abstract

Literally meaning protection, obstruction, guarding and avoiding fallacy, infallibility refers to divine protection of prophets from mistakes in their words or acts. It is a well-known fact that prophets are secured against sins and errors, protected through a divine mechanism and aided when necessary. This is a feature unique to prophets. In early periods of Islam, everyone knew of two religion which were based on divine sources but distorted. These were Judaism basing on the Torah and Christianity relying on the Bible. The narratives in the Torah accommodate many bad behaviours and simple mistakes to prophets. In the Bible, however, prophets are introduced as unearthly holy creatures while they are sometimes described as vulgar people, having a lower status than an ordinary man. In both religions' sacred books, infallibility is perceived in a different way.

Examining holy books, it is seen that there are some narratives that ignore protected status of prophets. When the content of the books deemed as sacred by Jews and Christians, also called as People of the Book, is studied, it is understood that many bad attitudes, which cannot be attributed to privileged personalities of prophets, are associated with the messengers of the God. Ignoring the fact that prophets are chosen people by Allah, they deny their "incorruptible innocence" (immunity from sin). Accepting that prophets are no different from other men in committing sins, the texts of Holy Books narrate that conflicting acts of prophets are quite normal and these acts should not be morally criticized. As they degrade prophets to a simple man, people of the Book are mostly criticized by the Holy Qur'an. In this respect, the Holy Qur'an differs from other holy books of Jews and Christians in its handling prophets' incorruptible innocence. When clear and decent adjectives attributed to prophets in the Qur'an are contrasted with immoral descriptions of the God's messengers in the texts of the Torah and the Bible, a huge and remarkable difference is clearly noticed. On the other hand, conflicting Christian and Jewish comments on these holy books and contrasting content of these books clearly illustrate that the books are intervened by humans.

The Holy Qur'an examines infallibility in a very different way when compared to narratives in the Torah and the Bible. The Qur'an first emphasizes that Allah's messengers are humans like other men, who are responsible for doing same acts as they teach. It also states that Allah entrust them prophethood after blessing them the true path. In addition, as the Qur'an constantly dictates that prophets are human, it does not ignore the fact that they can naturally make mistakes due to fallacy or forgetting. Denying reprehensible perceptions of people of the Book, the Qur'an mostly commemorates these unique messengers, who are the sources of perfect behaviours, with praise and glory. Consequently, it can be argued that narratives in distorted books of Christian and Jews, which conflict with the Qur'an's perspective, are not reasonable and far from being accepted.

In these contexts, this study examines the scope of infallibility in the Torah and the Bible, compares it with the narratives in the Qur'an and reveals clear differences between these holy sources.

Keywords: Tafsir, The Qur'an, Prophets, Infallibility, The Bible

Giriş

Peygamberler, insanların hidâyet ve dini yaşama konusunda yol göstermek için bizzat Allah (c.c.) tarafından seçilmiş ender şahsiyetlerdir. Onlar beşeriyeti mânevî lekelerden arındırmak, meşrû olmayan yollara sapmaktan alıkoymak için gönderilmiştir. Allah'ın (c.c.) insanlar arasından seçerek onlara rehberlik etmek üzere vazifelendirdiği peygamberlerin diğer insanlardan ayırt edici birtakım özelliklerinin olması gerekir. Bu özelliklerden biri de Allah elçilerinin kendilerine verilen bu onurlu görev sonrasında günah işlemekten korunmuş olmalarıdır. İnsanlar, kendilerini dünya ve ahiret saadetine ulaştıran yolları ancak ilâhî mesajın temsilcisi olan peygamberler aracılığıyla öğrenmektedirler. Bu nedenle insanların sürekli olarak ihtiyaç duyduğu, ayrıca önemli bir görev üstlenen peygamberlerin kimlikleri ve taşıdıkları vasıfları sıradan insanlardan çok daha farklı bir perspektifte olmalıdır. Öte yandan fitrat ve ahlâk bakımından insanların kendilerine uymalarına aykırı bir noksanîyet ve kusurdan da arınmış olmaları elzemdir. Kendisine nübüvvet vazifesi tevdi edilen kişinin günahlardan korunmuş olması, onun görevlendirildiği konu olan Allah'ın (c.c.) dinini yaşama ve bunu hem sözlü hem de fiili olarak beyan etme konusunda güvenilirliğini ifade etmektedir. Dolayısıyla peygamberlerin üstlendikleri görevlerini eksiksiz mânada ifa edebilmeleri için ilâhî kuralları insanlara duyurma konusunda kendilerinde nefrete sebebiyet verecek ve güvenilir olma vasıflarına ters düşecek davranışlardan da kaçınmaları gerekir.

Peygamberlerin vasıflarından biri olarak bilinen “ismet” kavramı üzerinde birçok eser telif edilmiştir. Ehl-i kitab'ın ismet anlayışını yansıtan çalışmalar da yapılmıştır. Salih İnci'nin “*Eski Ahit'te Peygamberlere Atfedilen Ahlaki Zaaflar ve Günahlar*” adlı yüksek lisans tezi,¹ yine Mustafa Sinanoğlu'nun “*Kur'an ve Kitâb-ı Mukaddes'te Peygamberlerin İsmeti*” isimli yüksek lisans tezi² Ehl-i kitabın ismetini yansıtan çalışmalara örnek olarak gösterilebilir.

Bu çalışmada öncelikle peygamberlerin günah işlemekten masum olmalarını ifade eden “ismet” kavramı genel itibarıyla ele alınacak, sonrasında kitap ehli olarak müsemma kılınan Yahudi ve Hıristiyanların kutsal saydıkları metinlerinde söz konusu kavrama bakış açıları Kur'anî naslar çerçevesinde mukayeseli olarak değerlendirilip çıkarımlarda bulunulacaktır.

İsmet (العِصْمَةُ) menetme,³ koruma, muhafaza etme,⁴ şerri defetme⁵ manalarına gelir. Araplar عَصَمَ الطَّعَامُ dediklerinde عَصَمَ fiilini engelleme manasında kullanırlar. Bu

¹ Salih İnci, *Eski Ahit'te Peygamberlere Atfedilen Ahlaki Zaaflar ve Günahlar* (Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001).

² Mustafa Sinanoğlu, *Kur'an ve Kitâb-ı Mukaddes'te Peygamberlerin İsmeti* (Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1989).

³ Ebû Nasr İsmail b. Hammad el-Fârâbî el-Cevherî, *es-Sıhah tâcü'l-lüga ve şihâhu'l-'Arabiyye*, thk. Muhammed Muhammed Temir. (Kahire: Dârü'l-Hadîs, 1430/2009), “Âsm”, 777; Ebü'l-Fazl Cemaluddîn Muhammed b. Mükerrrem İbn Manzûr el-İfrîkî el-Mısırî, *Lisânü'l-'Arab*, (Beyrut: Dârü Sadr, ts.), “Âsm”, 12/403; Ebü't-Tâhir Mecdüddîn Muhammed b. Yakub el-Fîrûzâbâdî eş-Şîrâzî, *el-Kâmûsü'l-muhtâ*, (Mısır, Heyet, 1398/1978), “Âsm”, 1/1138; Muhammed Murtaza Hüseyini ez-Zebîdî, *Tâcü'l-'arûs min cevâhiri'l-kâmûs*, thk. Abdalâim et-Tâhâvî, (Kuveyt: Matbaatu Hükümeti'l-Küveyt, 1404/1984), “Âsm”, 33/98; Muhammed b. Abdîrrahman el-Hamîs, *Uşûlü'd-dîn inde'l-imam Ebî Hanîfe*, (Riyâd: Dârü's-Samiî, 1996/1416), 1/480.

⁴ Cevherî, *Sihâh*, “Âsm”, 777.

sözle “Yemek onu açlıktan menetti.” anlamını kastederler.⁶ Arap literatüründe ismet teriminin asıl mânası “menetme” demektir.⁷

Bazı âyet, hadis ve dualarda ismet muhafaza anlamında kullanılmıştır:

قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَجِمَ

“Bugün Allah'ın emrinden muhafaza edecek, esirgeyen Allah dışında hiçbir güç ve yardımcı yoktur dedi.” (Hûd, 11/43)

Fahreddin Râzî'ye (ö. 606/1211) göre âyette murad edilen mâna: “Bugün, Rahîm olan Allah'tan (c.c.) başka ilâhî azaptan insanları koruyabilecek hiçbir kimse yoktur; dolayısıyla Allah'tan ancak yine Allah'a (c.c.) sığınılır.”⁸ şeklindedir.

Hz. Peygamber de (s.a.s.) “İnsanlarla 'lâ ilâhe illallah' deyinceye, namaz kılincaya, zekât verinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu söyledikleri vakit, meşru sebepler dışında kanlarını ve mallarını benden muhafaza etmiş olurlar. (Sonrası için) hesapları Allah'a aittir.”⁹ buyurmuştur.

İsmet kavramının istilâhî mânası hakkında çeşitli tanımlar yapılmıştır:

İsmet; muktedir olmakla beraber kişiyi, günaha girmekten ve onu arzulamaktan muhafaza eden tanrısal bir yetidir.¹⁰ İsmet, mükellefi nâhoş bir eylemde bulunmaktan meneden bir inâyettir.¹¹

İsmetin, Allah'ın (c.c.) peygamberlerini noksaniyetten muhafazası, onları nefsi tekâmüllerle himâye etmesi, kendilerine himmet etmesi, işlerinde istikrar sağlaması ve onlara sekînet indirmesidir¹² biçiminde başka bir tarifi de yapılmıştır.

⁵ Neşvân b. Saîd el-Humeyrî, *Şemsü'l-'ulûm ve devâ'ü kelâmî'l-'Arab mine'l-külûm*, thk. Hüseyin b. Abdullah el-Ömeri. (Beyrut: Dâru'l-Fikr el-Muâsır, 1420/1999), “Âsm”, 7/4580.

⁶ Humeyrî, *Şemsü'l-'ulûm*, “Âsm”, 7/4580; Abdülkâdir er-Râzî Muhammed bin Ebu Bekr b. el-Hanefî. *Muhtârü's-Şihâh*, (Beyrut: el-Mektebetü'l-'Asriyye, 1419/1999), “Âsm”, 385; Cevherî, *Sihâh*, “Âsm”, 777; Ebû Zehra Muhammed b. Ahmed b. Mustafa b. Ahmed, *Zuhratut-tefâsîr*, (Mısır: Dâru'l-Fikrî'l-'Arabî, ts.), 3/1334.

⁷ Zebîdî, *Tacü'l-'arûs*, “Âsm”, 33/98.

⁸ Muhammed b. Ömer b. el-Hüseyin b. el-Hasan Fahreddin er-Râzî, *Mefâtîhu'l-ğayb*, (Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsî'l-'Arabî, 1417/1997), 6/352.

⁹ Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî, *Musnedü'l-İmâm Ahmed b. Hanbel*, thk. Şuayb Arnavûd ve Âdil Mürşid, (Beyrut: Müessesetür-Risâle, 1418/1997), 1/229; Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail el-Buhârî, *el-Câmi'u'l-müsnedü's-şahîhu'l-muhtasar*, thk. Muhammed Züheyr b. Nâsir en-Nâsir, (Dimeşk: Dâru Tavkun-Necât, 1422/2001), Zekât 1, 2/105; Müslim b. Haccâc Ebül-Hüseyin el-Kuşeyrî en-Nisâbüri, *Şahîh-i Müslim*, (Riyad: Dâru Taybe, 1427/2006), İman 32, 1/31; Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd Mâce el-Kazvînî, *Sünenü İbn Mâce*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki, (Beyrut: Dâru İhyâi'l-Kütübî'l-'Arabî, ts.), Fiten 36, 2/295; Ebû Dâvûd, el-İmam el-Hafız Süleyman b. el-Eş'âs el-Ezdî es-Sicistânî, *Süneni Ebî Dâvûd*, thk. Muhammed Muhyiddin Abdülhamid, thk. Şuayb Arnavûd, (Beyrut: Dârür-Risâleti'l-Âlemiyeye, 1430/2009), Zekât 3, 3/5; Ebû İsâ Muhammed b. İsâ et-Tirmizî, *el-Câmiu'l-Kebîr*, thk. Beşşar Avvâd Ma'ruf, (Beyrut: Dâru'l-Ğarbi'l-İslâmî, 1416/1996), İman 1, 4/351; Ebû Abdirrahman Ahmed b. Şuayb b. Alî en-Nesâî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, thk. Hasan Abdülmün'im eş-Şelebî, (Beyrut: Müessesetür-Risâle, 1421/2001), Cihad 1, 4/66.

¹⁰ İbrâhim Mustafa Neccâr, Ahmed Ziyâd, Hamid Abdülkâdir Muhammed. *el-Mu'cemü'l-vasît*, thk. Mecmau'l-Lüğa el-'Arabîyye, (Mısır: Mektebetüş-Şurûkîd-Devliyye, 1424/2004), “Âsm”, 605; Ahmed Muhtar Abdülhamîd Ömer. *Mu'cemül-lüğa'l-'Arabîyye el-muâsıra*, (Kahire: Âlemü'l-Kütüb, 1429/2008), “Âsm”, 2/1510; Hamîs, *Uşûlü'd-dîn*, 1/480.

¹¹ Humeyrî, *Şemsü'l-'ulûm* “Âsm”, 7/4580.

Râgıb el-İsfahânî'ye (ö. 502/1108) göre ismet: "Allah'ın (c.c.), kendi elçilerini önce onlara hasrettiği saf cevherlerle, sonra cismî ve nefsi üstünlüklerin en üstününe sahip kılmakla, sonra da onlara itmi'nan vermek ve kalplerini muhafaza etmek suretiyle korumasıdır."¹³

Zikri geçen tanımlamalar ehl-i sünnetin ismet anlayışı olup, bu tariflere bakıldığında peygamberlerin günaha girmekten ve hata etmekten koruma altına alındığı, bu konuda onların ilâhî denetleme mekanizmasıyla muhafaza edilip onlara destek bulunduğu ve "ismet" in yalnızca peygamberlere has kılındığı anlaşılmaktadır.

Kur'ân terminolojisine göre Yahudi ve Hıristiyanlar olarak bilinen Ehl-i kitabın, peygamberlerin günahlardan mâsumiyetine dair görüşleri gerçekten peygamberliğin doğasıyla bağdaşmadığı gibi kabul edilebilirlikten de uzaktır. Çünkü onların kutsal saydıkları kitaplarındaki ilgili metinlerden anlaşıldığına göre Ehli Kitap, hiçbir aklın kabul etmeyeceği bir şekilde peygamberlerin aziz ve müşerref sîretlerini kirletecek kadar aşırıya gitmişler ve onları her türlü çirkin sıfatlarla nitelemişlerdir. Bu iki başlık altında Ehl-i kitabın peygamberlerin ismet sıfatına bakış açıları Tevrat ve İncil'den verilecek örneklerle ortaya konulacak ve Kur'an naslarıyla arasındaki tenakuza işaret edilecektir.

1. Tanah Metinlerine Göre Peygamberlerin Günahları

Yahudilikte peygamberler kendilerine Tanrı tarafından verilmiş bir mesajı almak gibi ilâhî bir yetenekle donatılmış, halk arasında sevilen kişiler olarak bilinir. Peygamberlik, geleceği görebilmek değildir.¹⁴

Yahudilerin kendi kaynaklarında "kutsal kitaplar" veya sadece "kitaplar" denilen ve kanonik kabul edilen yazıların hepsini içeren Tanah'da (Tanakh)¹⁵ peygamberlerin günah işleme konusunda anlatılanlar gerçekten ilginçtir. Onların kutsal saydıkları metinlerinde Allah elçileriyle ilgili yapılan tasvirlerdeki ahlâkî zaafiyet veya atalet olarak önümüze çıkan vakaların gayet tabii olaylar şeklinde sergilenmesi ve etik açıdan eleştirilmemesi oldukça dikkat çekicidir.¹⁶

Tevrat'ta, yasaklanmış ve günah kabul edilmiş birtakım fiillerin peygamberler aracılığıyla işlendiği inancının Yahudilikte yer aldığı sonucuna götürecek ifadeler bulunmaktadır. Bunun sebebi, Yahudi inancına göre peygamberlerin ismet (günahsızlık) vasfına sahip olmamalarıdır. Onlara göre günah işleme konusunda peygamberlerin diğer insanlardan bir farkı yoktur.¹⁷ Tevrat metinlerinde en büyük peygamber olarak kabul edilen Mûsâ'nın, bir peygamber olduğu halde Rabbi'ne serzenişte bulunma cüreti gösterip O'nu uyarması, ayrıca Allah'a karşı kullanmış olduğu üslubunda dikkat çekici

¹² Hamîs, *Uşûlü'd-dîn*, 1/480.

¹³ Ebî'l-Kâsım Hüseyin, b. Muhammed Râgıb Hüseyin el-İsfahânî, *el-Müfredât fi ğaribi'l-Kur'ân*, (Beyrut: Mektebetü Nazar Mustafa Elbanî, ts.), "Âsm", 2/438; Zebîdî, *Tâcü'l-'arûs*, "Âsm", 33/100.

¹⁴ Yusuf Besalel, "Peygamberler ve Peygamberlik", *Yahudilik Ansiklopedisi*, (İstanbul: Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın, 2001), 2/502.

¹⁵ Ömer Faruk Harman, "Ahd-i Atik" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1988), 1/494.

¹⁶ Şinasi Gündüz, "Kur'an Kıssalarının Kaynağı Eski Ahit mi? Yapı, Muhteva ve Kaynak Açısından Torah Kıssaları", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10/10 (Şubat 1998), 85.

¹⁷ Fuat Aydın, *Yahudilik*, (İstanbul: Mahya Yayıncılık, 2018), 95; Hakan Uğur, *Kur'an'ın Tasdik Ettiği Tevrat'taki Konular* (Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2008), 223.

emir niteliğinde hesap sorar tarzda sözler sarfetmesi¹⁸ Allah tarafından seçilerek ilâhî görev tevdi edilmiş bir peygamber profiliyle örtüşmemektedir.

Tanah'ta, bazı İbrâni peygamberlerin kehanetlerinin tam olarak gerçekleşmediği de görülür. Kimi zaman hakiki peygamberler sahte peygamberler tarafından kandırılmış, kimi zaman da Tanrı, kendinden başka kimsenin, peygamber dahi olsa, gerçeği bilemeyeceğini göstermek adına peygambere yanlış mesaj iletmiştir. Bu durum, Yahudilerin peygamber telakkisi hakkında bize ciddi ipuçları vermektedir. Peygamberler sadece vazifeleriyle ilgili olarak Tanrı tarafından himaye edilmişlerdir. Yahudilere göre peygamberler ilâhî mesajı tebliğ etme özelliklerinin dışında diğer insanlardan farklı değil bilakis sair beşer gibi günah işlerler. Onlara göre peygamberlerin en büyüğü ve üstünü olan Mûsâ (a.s.) dahi günah işlemiş ve bu günahı nedeniyle İsrailoğullarına vaad edilen kutsal topraklara girmekten mahrum bırakılmıştır.¹⁹

Tevrat'ın bazı bölümlerinde peygamberlerle ilgili kıssalar anlatılırken peygamberlerin isimleriyle beraber kıssalarına yer verilir. Bazı kısımlarında da doğrudan peygamber şeklinde genel ifadeler kullanılır. Burada Yahudilerin sıradan insan konumuna indirmediği ve diğer beşerin işlediği tüm günahları işleyebilen olarak tanımladığı aynı zamanda peygamberlerin korunmuşluklarını yok sayan, İslâmî öğretilerle de örtüşmeyen birkaç peygamber kıssasını Tevrat'ta geçtiği şekliyle zikredeceğiz.

1.1. Hz. Nûh (a.s.)

Tevrat'ın Yaradılış bölümüne dikkat edildiğinde ilâhî mesajın aracısı olarak görevlendirilen Nûh'un (a.s.) bulunduğu konum görmezden gelinmiş; onunla ilgili menfi yaşıtırmalar, sahip olmadığı vasıflar şu şekilde dile getirilmiştir:

"Ve Nûh çiftçi olmaya başladı ve bir bağ dikti ve şaraptan içip sarhoş oldu ve çadırının içinde çıplak oldu. Ve Ken'an'ın atası olan Ham, babasının çıplaklığını gördü, dışarda iki kardeşine söyledi. Ve Sam ile Yafet bir esvap alıp onu kendi iki omuzları üzerine koydular ve geri geri gidip babalarının çıplaklığını örttüler ve yüzleri geri olup babalarının çıplaklığını görmediler. Ve Nûh şarabından ayıldı ve küçük oğlunun kendisine yaptığını anladı ve dedi: Ken'an lanetli olsun, kardeşlerine kullar kulu olacaktır. Ve dedi: Sam'ın Allah'ı Rab mübarek olsun. Ve Ken'an ona kul olsun."²⁰

Tevrat tefsirlerinde ise Hz. Nûh (a.s.) Kitâb-ı mukaddeste kendisi için ifade edilenlerden çok daha farklı bir şekilde karakterize edilir. Hz. Nûh'un (a.s.) içki içmekle imanının batıl olduğu vurgulanır. Nûh'un (a.s.), çocuklarının önünde kötü bir emsal teşkil ettiği, muttaki kulların bile yanılabilceği bu şekilde olumsuz bir davranışın aile fertlerine de yansyacağı ifade edilir. Yeryüzünde fesat çıkarıp kötülük yapan insanlar yok olsalar dahi Nûh (a.s.) ve ailesinin fitratında kötülük yapma yetisinin devam ettiği dile getirilir.²¹

Kur'an'da Hz. Nûh'un (a.s.), evladının yok olmasını arzu etmemesi sonucunda Allah'tan (c.c.) kurtuluşa erenlerden olmasını istediği dile getirilirken Tevrat metinlerinde

¹⁸ *Kitâb-ı Mukaddes* (İstanbul: Kitâb-ı Mukaddes Şirketi, 2003), Say. 11:10-15.

¹⁹ Uğur, *Kur'an'ın Tasdik Ettiği Tevrat'taki Konular*, 223.

²⁰ Yar. 9: 20-26.

²¹ Mâstır Midya, *et-Tefsîrut-tatbîkî li'l-Kitâbi'l-Mukaddes*, (Kahire: İmaratü Burcu'l-Cezâir, 2004), 29.

ve ilgili yorumlarda Nûh'un (a.s.), oğlu Ken'an'a ait görüşleri fazlasıyla çarpık ve saptırılmış bir ekseninde dile getirilir. Nûh'un (a.s.), Ken'an için olan tabii sevgisinden, şefkat ve merhamet duygularının galeyana gelmesiyle âyette: *"Ey Rabbim! Kuşkusuz oğlum da ailemendendir. Ama senin verdiğin söz kesinlikle haktır ve sen hüküm verenlerin en âdili ve en güzel hüküm verenisin."* (Hûd, 11/45.) şeklinde nidada bulunup Allah'a yalvararak onun tufanda boğulanlardan olmamasını talep ettiği bilinmektedir. Ne yazık ki Tevrat'ta, nice zorluklara karşı göğüs gerip kararlılık, gayret, sebat gösteren ayrıca îlâhî buyrukları yerine getirme konusunda çok dikkatli ve titiz bir duruş sergileyen bir peygamber olarak bilinen Nûh'un (a.s.), oğlu Ken'an'a düşmanca davrandığı bilgilerine rastlanır. Ayrıca bir peygamberin tarzıyla katiyen bağdaşmayan ifadeler kullandığı, onu aşağıladığı, hatta oğlunu lanetlenmiş biri olarak tavsif ettiği görülür. Dahası Nûh'un ve ailesinin fitratında kötülük yapma duygusunun sürekli devam ettiği şeklindeki bir yaklaşım, beşeriyetin ikinci babası mesâbesinde ulu'l-azm bir peygamberin şerefli nübüvvet makamına hâle getirici özellikte olup onun ismet sıfatının da yok sayılması anlamına gelir.

1.2. Hz. Lût (a.s.)

Lût'la (a.s.) ile ilgili Tevrat metinlerinde nakledilenler gerçekten ilginç olduğu kadar tüyler ürperticidir. Zira peygamberlik gibi onurlu bir görev tevdi edilen, örnek insan abideleri olan, Allah'ın beşerî âleme tayin ettiği mümtaz elçilerini sıradanlaştıran aynı zamanda aklın almayacağı iğrenç bir günahla itham eden Tevrat'ın Tekvin bölümünün 19. babında şu ayrıntılar dikkat çeker:

"Ve Lût Tsoardan çıkıp dağda oturdu ve iki kızı kendisiyle beraberdi; çünkü Tsoarda oturmaktan korktu ve o ve iki kızı bir mağarada oturdular. Ve büyük kız küçüğüne şöyle dedi: Babamız kocamıştır ve bütün dünyanın yoluna göre yanımıza girmek için memlekette erkek yoktur; gel, babamıza şarap içirelim ve ondan zürriyeti yaşatmak için babamızla yatarız. Ve o gecede babalarına şarap içirdiler ve büyük kız girip babası ile yattı ve onun yatmasını ve kalkmasını bilmedi. Ve vaki oldu ki ondan sonraki gün büyük kız küçüğüne dedi: İşte, dün gece babamla yattım; bu gece de ona şarap içirelim ve babamızdan zürriyet yaşatmak için, gir, onunla yat. Ve o gece de babalarına şarap içirdiler ve küçük kız kalkıp babasıyla yattı ve onun yatmasını ve kalkmasını bilmedi. Lût'un iki kızı böylece babalarından gebe kaldılar."²²

Yukarıdaki anlatımda Lût'un (a.s.) hiçbir yükümlülüğünün bulunmadığı ve onun, kızlarının hazırladığı bir tasavvurun figüranı konumuna düşürüldüğü de hissettirilmektedir. Bu sebeple de Lût'un, (a.s.) her iki kızıyla olan ilişkisinin izahında 'onun (kızının) yatmasını ve kalkmasını bilmedi' şeklindeki ifade, yinelenmekte ve bu ensest ilişkinin meydana gelmesinde Lût'un (a.s.) herhangi bir mesuliyetinin olmadığı da ifade edilmeye çalışılmaktadır. Burada metin yazarı, ensest bir ilişkiden türediklerini iddia ederek Moab ve Ammon uluslarını mümkün olduğunca yermeye çalışırken bu ulusların atası olarak öne çıkardığı Lût'u (a.s.) bunun dışında tutmaya ve onun ahlâkî bir sorumluluğunun olmadığını vurgulamaya çalıştığı açık bir biçimde görülmektedir. Yahudi Kutsal Kitabının Lût'u (a.s.) belirgin bir biçimde koruyan yaklaşımına karşın bu olayın yorumuyla ilgili anlatımlarda tablo tersine dönmekte ve Yahudi din adamları, yaptıkları

²² Yar. 19: 30-36.

yorumlarda, kızları yerine, Lût'un (a.s.) kendisini bu ensest ilişkiden sorumlu tutmaktadır.²³

Tevrat metinlerinde bir peygamber için dile getirilen insan kanını donduran ifadelerin ilgili tefsirlerdeki yorumları da farklı bir perspektifte aktarılmıştır. Kavminin eşcinsel ilişkilerinden dolayı onları uyaran Allah elçisi ve kızları hakkında Tevrat tefsirlerinde değişik açıklamalar dikkat çeker. Söz konusu bu tefsirlerde bir peygamberin elinde büyümüş, peygamber terbiyesi almış olan saf ve tertemiz bu iki kızın yaptıklarının doğruluğu vurgulanmakla beraber burada Kitâb-ı Mukaddes tenkit edilir. Lût'un (a.s.) iki kızının gayr-i meşru ilişkisi dile getirilirken Kitâb-ı Mukaddes'in bunu yermediği ve sözü edilen olayı kınamaktan imtina ettiği bilgilerine rastlanır. Burada Kitâb-ı Mukaddes'in olayları sadece aktardığı, detayıyla ilgili açıklamalarda bulunmadığı ancak başka bölümlerde insanların mahremleriyle zinada bulunmalarını kınadığı ifade edilir.²⁴ Öte yandan Yahudi kaynakları Nûh'un tufan hikâyesindeki durumu ile Lût'un Sodom'daki durumunu birbirine benzetmektedir. Lût'un zina eyleminde bulunduğu tasdik edilmekte, bu nedenle "Lût'un Oğulları" deyiminden Moablılarla Ammonlular'ın kastedildiği ifade edilmektedir.²⁵

Lût (a.s.) ve kızlarının ensest ilişkide bulunduğuna dair Yahudi kutsal metinleri ve yorumlarında geçen bilgileri aktardıktan sonra bu bilgilerin güvenilirliği ve böyle bir ensest ilişkinin gerçekten yaşanıp yaşanmadığı hususu üzerinde durulması önem arz etmektedir. Kanaatimizce Tevrat'ta Lût (a.s.) ile ilgili dile getirilenler, her yönden tutarsızlıklarla dolu bir kısma misali olgusundan sıyrılmadığı gibi helâkten kurtuluşun ardında, kendi kızları ile aralarında yaşadığı söylenen ensest münasebet söylemleri nüshalar üzerinde gerçekleştirilen tağyirlerin de aynı zamanda apaçık bir göstergesidir. Sapık homoseksüel ilişkilerin yayılmasının insanları helâke sevkettiğini ifade eden bir kıssanın;²⁶ aynı şekilde gayritabii, ensest (incest) aile içi, gayri meşru münasebetleri teşhir etmesi ve buna uzanan yolları mâsumâne yansıtmaması, resûlü ve helâkten kurtulacak kadar tertemiz ve münezzehe kızlarını nâhoş ortamlar dahilinde öykülemesi düşündürücü olduğu kadar Kur'ânî naslarla belirgin farkını da ortaya koymaktadır. Nitekim Lût (a.s.) için "*Şüphesiz Lût da resûllerdendir. (es-Saffât 37/133) Lût'a da hüküm ve ilim verdik. Onu, halkı kötülük yapan bir toplumun elinden kurtardık. Doğrusu (onlar) kötü ve doğru yoldan çıkmış kavimdirler. Biz onu (Lût'u) rahmetimizle kuşattık. Çünkü o salihlerdendi.*" (el-Enbiyâ 21/74-75) diye Kur'an'da tasviri yapılan vahiyle desteklenen Allah elçisinin saf ve temiz kızlarıyla böylesi gayrimünasip bir durum içine düştüğü kabul edilebilir mi?

Müslümanların bir peygamber, Yahudilerin ise ilk ata olarak kabul ettikleri Lût (a.s.),²⁷ sıradan bir insanın bile kolay kolay yapamayacağı bu eylemi nasıl gerçekleştirir ve kızlarıyla zina eder? Şayet böyle bir ahlaksızlık söz konusu ise yukarıda da ifade edildiği gibi Yahudi Kutsal Kitabı neden bunu tenkit etmemektedir? Nitekim yorumlarda bazı eleştiriler bulunmakla birlikte, bu iddianın asıl kaynağı olan Tekvin bölümünde olay oldukça sıradan bir vakia olarak aktarılmakta ve en ufak bir eleştirel ifadeye yer

²³ Mehmet Katar, "Tevrat'ın Lût Kıssası Üzerine Bir Araştırma", *Ankara Üniversitesi İlahiyat fakültesi Dergisi* 48/1(Nisan 2007), 69.

²⁴ Midya, *et-Tefsîrut-tatbîkî*, 52.

²⁵ Sinanoğlu, *Kur'an ve Kitâb-ı Mukaddes'te Peygamberlerin İsmeti*, 82.

²⁶ Yar. 19: 12-14.

²⁷ Katar, "Tevrat'ın Lût Kıssası Üzerine Bir Araştırma", 71.

verilmemektedir. İsmet kalkaniyla korunan Allah'ın (c.c.) rahmetine giriftar olmuş bir peygamber nasıl olur da sıradanlaştırılıp ilâhî korunmuşluk hususu çiğnenenebilir. Bizce bu olay Yahudi kutsal metin yazarlarının uydurduğu bir iftira ve ithamdan başka bir şey değildir. Çünkü peygamberlerin tamamı böylesi rüsvaylıklardan münezzehtir.

1.3. Hz. Hârûn (a.s.)

Tevrat'ta Hârûn (a.s.) ile ilgili dile getirilenler Kur'an'ın tasvir ettiği Allah'a imanda zirvede olan peygamber tanımından tamamen uzaktır. Tevrat'ın çıkış bölümünün otuz ikinci babında şu ifadeler rastlanır:

“Ve dağdan inmek için kavm görünce kavm Hârûn'un etrafına toplandı ve ona dediler: Kalk, bize ilah yap, önümüzden gitsinler; çünkü Mûsâ'ya, bizi Mısır'dan çıkaran bu adama ne oldu bilmiyoruz. Ve Hârûn onlara dedi: “Karılarınızın, oğullarınızın ve kızlarınızın kulaklarındaki altın küpeleri kırıp çıkarın ve onları bana getirin.” Ve bütün kavm kendi kulaklarındaki altın küpeleri kırıp çıkardılar ve onları Hârûn'a verdiler. Ve onları ellerinden aldı, oymacı aleti ile ona şekil verdi ve onu dökme bir buzağı haline getirdi ve dediler: Ey İsrâil, seni Mısır ülkesinden ihraç eden ilahların bunlardır. Ve Hârûn onu gördü ve onun önüne bir mezbah meydana getirdi ve Hârûn ilan edip dedi: “Yarın Rabbe bayramdır.”²⁸

Mısır'da inek, boğa, öküz ve buzağı gibi hayvanlar tapılan en meşhur ilahlardandı. Öyleki İsîs ve Hâtur kendisine en çok ibadet edilen tanrılar arasında yer almaktaydı. Bu iki ilah da inek suretinde olup bolluğu güç ve enerjiyi sembolize ediyordu. Bundan dolayı kendilerine çok sıkı sıkıya bir bağlılık vardı. İsrâiloğulları da putlarını buzağı şekline getirdiklerinde içlerinden bazı topluluklar gerçekte Allah'a ibadet ettikleri düşüncesine kapıldılar. Çünkü onlar sözü edilen putu Allah'ı temsil etsin diye yapmışlardı. Altından yapılan buzağı heykeli İsrâiloğullarının tanrısını simgeliyordu. Bu şekildeki bir düşünüşün asıl sebebi şahsi arzularını tatmin etmektir. Dolayısıyla bu eylem kendileri için aslında bir musibetti. Çünkü onlar gerçekte Allah'ı bırakıp kendi tahayyüllerine göre meydana getirdikleri bir tanrıya inanma eğilimine girmişlerdi. Böylesi bir eylemle Allah'ı suretlendirmelerinin nedeni kendi arzu istek ve durumlarıyla örtüşmesini istemelerinden kaynaklanmaktaydı. Bu durum da Allah'ı kendilerine göre nasıl olmasını seviyorlar ve istiyorlarsa sevdikleri ve arzu ettikleri şekilde tasvir etmelerine zemin hazırladı. Halbuki Kitâb-ı Mukaddes'te gerçekte Allah'ın kelamına hürmet ve O'nu bilmeyi arzulamak insanları batıl suret ve putlardan koruyacağı ifade edilmektedir.²⁹

Tevrat tefsirlerinde Mûsâ'nın İsrâiloğullarının aralarından ayrılmasından sonra onların sabırlarının tükenmesinin kendilerini böyle bir hataya ittiği ifade edilir. Onların gerçekte müşahhas bir tanrıya inanma eğilimlerinin bulunduğundan söz edilir. İsrâiloğullarının ilah konusunda Hârûn (a.s.) gibi düşünmediğine vurgu yapılırken Hârûn'un (a.s.) bu konudaki fikrinin ne olduğunun kendilerini ilgilendirmediği de söylenir. Onların yüksek düzeyde bir ilah algılarının olmadığı, bunun nedeninin de inandıkları tanrının somut olmasını ve onu gerçek manada görmek istemelerini arzulamaları olduğu dile getirilir. Öte yandan bazı yazarlar Hârûn'un (a.s.) o dönemdeki uygulamalarından yola çıkarak İsrâiloğullarının ibadet mantığının put ve heykel yapmaya

²⁸ Çık. 32: 1-5

²⁹ Midya, *et-Tefsîrut-tatbîkî*, 194.

müsaade ettiğini söylese de bu görüşün tutarlı olmadığı izah edilir. Tevrat'ın çıkış bölümünün yirminci babında dile getirilenler (on emir)³⁰ tüm pekiştiriciliğiyle İsrâiloğullarının ibadet mantığında putların ve heykellerin olmadığını gösterir. Ayrıca Mûsâ'nın (a.s.) put ve heykellere tapmaya şiddetli bir şekilde karşı çıkması bu olayın aynı zamanda tarihî bir delilidir. İsrâiloğullarının yaşadığı bölgelerde yapılan kazılardan elde edilen bulgular da bu görüşü destekler mahiyettedir. Burada her ne surette olursa olsun Allah'ı sembolize eden bir heykel yapmanın apaçık bir sapıklık olduğu, buna ilaveten Allah'ı tasvir eden bir buzağı heykeli meydana getirmenin çok daha kötü bir sonuca götürdüğü dile getirilirken bu eylemin yeni ismi "Yehova" olan Allah'a zatını ilan ettikten sonra küfretme anlamı taşıdığı da vurgulanır.³¹

Yukarıda Tevrat'ın Çıkış Bölümünden aktarılan metinlerde dikkat çekici önemli bir husus da sözü edilen buzağı heykelini Hârûn'un (a.s.) yaptığıdır. Aslında her ne kadar Tevrat'ta yer alan ifadelerde söz konusu bu cürüm Hârûn'a (a.s.) nispet edilse de ilgili pasuğun (ayet) tercüme ve tefsirlerinde olayın failinin Hârûn (a.s.) olmadığı aktarılır. Zira Tora ve Aftara adlı tefsirde yer alan bilgilere göre altın buzağı olayı, başıboşluğun getirdiği panik ve Tanrıya ulaşma arzusuyla başlamış; akabinde de halkın küçük de olsa bir kısmı için bilinçli bir günah haline dönüşürken, olaya müdahil olmayan çoğunluğun da sorumlu tutulmasıyla sonuçlanmıştır. Hz. Mûsâ'nın oradan ayrılmasıyla paniğe kapılan halk, bir rehber arayıp çok kısa bir süre önce terk ettiği ancak o ana kadar ki yaşamının tümünü içinde geçirdiği Mısır kültürünün etkisi ile hataya düşmüş, hata da sonunda günaha dönüşmüştür.³² Sa'adya Goan'ın tefsirinde de benzer bir yorumun yapıldığı dikkat çeker. İlgili pasuğun tercümesinde Hârûn'un kavminin altın ve küpelerini kendisine getirmesini istediği ancak altın buzağı heykelini kendisinin yapmadığı, bunları kalıp döken birine şekillendirmesini emrettiği şeklinde bir başkasının yaptığını çağrıştıracak ifadeler yer verilir.³³

O zaman Tanah'taki ilgili metnin zahirinden çıkan sonuç ile Kur'an ayetlerinin mukayesesinde ortaya belirgin bir uyumsuzluğun yansıdığı görülür. Çünkü altın buzağıyı yapanın Kur'an'da Sâmirî, Tevrat'ta ise Hârûn (a.s.) olduğu dile getirilmektedir. Tevrat, altın buzağıyı yapan kişi olarak Hârûn'u (a.s.) iki yerde zikretmekle³⁴ bu konuda başka ihtimale yer vermemektedir. O zaman Tevrat metinlerinden alıntılanan bu ifadeleri Kur'an perspektifinden değerlendirecek olursak ortaya kabulü imkânsız bir tablo çıkar. Zira Allah namına görev ifa eden bir peygamber Tevrat'ta geçen ifadelerden anlaşıldığına göre bu durumda ona şirk koşmuş olur ki bunun izah edilebilir bir yanı yoktur. Kur'an'da altından yapılan sözü edilen buzağı heykelini "*Sâmirî onlara böğüren bir buzağı heykeli yapıp çıkardı. Onlar: 'Bu sizin de Mûsâ'nın da ilâhıdır.'* dediler. Fakat o unuttu (da aramaya gitti)."

(Tâhâ, 20/88) âyetinde de bariz bir şekilde ifade edildiği üzere Sâmirî adı verilen bir sarraf tasarlayıp icat etmiştir.

³⁰ Çık. 20: 4.

³¹ Josef Sâbir (ed.), *et-Tefsîrül-hadis li'l-Kitâbi'l-Mukaddes el-ahdu'l-kadîm hurûc*, çev. Nikolas Nesîm (Kahire: Dârüs-Sekâfe, 1989), 242-245.

³² Moşe Farsi, *Tora ve Aftara Şemot*, (b.y, y.y. 2004), 2/17-18.

³³ Sa'adya Goan, *Tefsîrut-Tevrat bi'l-Arabiyye*, haz. Nuh Arslantaş (İstanbul: İmak Ofset Basım Yayın, 2018), 1/957.

³⁴ Çık. 32: 1-5, Çık.32: 24.

Kur'an, bu konuda Hârûn'un (a.s.) suçsuz olduğunda ısrar etmekte ve onun kavminin buzağıya tapınmasına karşı çıktığını şu şekilde vurgulamaktadır. *"And olsun ki, önceden Hârûn onlara: 'Ey kavmim, siz bununla yalnızca bir fitneye tutulduunuz ve doğrusu sizin Rabbiniz esirgemesi çok olan Allah'tır; gelin bana uyun ve emrime itaat edin!' demişti"*. (Tâhâ, 20/90) Görüldüğü üzere Tevrat'taki ifadenin aksine Kur'an, Hz. Hârûn'u altın buzağıyı yapmak ve ona tapmak eylemine fiilen katılmış olarak suçlamaz; onun tek suçu -iyi niyetli de olsa- aralarında ayrılık doğmasından endişe ederek halkın putperest eylemi karşısında pasif ve sessiz kalmasıdır. Her iki metne bakıldığında dikkatimizi çeken diğer bir olgu ise Tevrat'ta Sâmîrî ismine hiç rastlanmamasıdır.³⁵

Tevrat'ta da³⁶ Kur'an'da da³⁷ Hz. Hârûn'un, nübüvvet vazifesinde Hz. Mûsâ'ya yardımcı olarak gönderilmiş bir peygamber olduğu açık bir şekilde ifade edilmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde, bir Allah elçisinin toplumu hidâyete erdirmek üzere tayin edilmişken kavmini şirke sürüklemesi, Allah'ın dışında başkasına kulluğa teşvik etmesi düşünülemez. Zirâ nübüvvetin temel ve değişmez ilkesi, bütün peygamberler tarafından öncelikle dillendirilen ve tekrar edilen "tevhid" inancıdır. Kur'an metnine göre altın buzağı karşısında Hz. Hârûn'un takındığı tavır, bir peygamberin sergilemesi gereken ona yakışır bir tavidir. Çünkü Hârûn (a.s.) buzağının mücidi olmadığı gibi İsrailoğulları'na karşı Allah'a ibadet etmeleri hususunda uyarma görevini derhal yerine getirmiş, vazifesinde taksirli davranmamış ne var ki onlara engel olamamıştı. Bununla birlikte bu büyük cürüm Eski Ahit diye adlandırılan Tevrat'ta Allah'ın (c.c.) seçkin kullarından bir peygamber olan Hârûn'la (a.s.) bağdaştırılmıştır. Allah'ın (c.c.) beşeriyete hidâyet elçileri olarak vazifelendirdiği bu elit şahsiyetlerin öncelikli görevi kavimlerini yegâne olan yalnız Allah'a (c.c.) imana ve kendisine taatte bulunmaya davet etmektir. Bu şekilde bir görev üstlenen Allah elçilerinin O'nun dışında bir tanrı edinip kavimlerini de sözde bu tanrıya inanmaya çağırılmaları selim akla ve mantığa tamamen aykırıdır.

1.4. Hz. Dâvûd (a.s.)

Tevrat metinlerinde Dâvûd (a.s.) hakkında çok daha çelişkili ifadelerle rastlamak mümkündür. Allah'ın (c.c.) lütuf ihsân ettiği³⁸, bedenî ve ruhî açıdan tekâmül etmiş bir peygamber olarak bilinen Dâvûd (a.s.) hakkında ifade edilenler ilâhî emaneti yerine getirmekle vazifelendirilen bir peygamber profiliyle kesinlikle örtüşürülemez. Tevrat'ın. II. Samuel bölümünün on birinci babında şu ayrıntılara yer verilir:

"Ve akşamleyin vaki oldu ki, Dâvûd yatağından kalktı ve kral evinin damı üzerinde dolaşıyordu ve yıkanmakta olan bir hanımı damdan gördü ve kadının bakışı oldukça güzeldi. Ve Dâvûd gönderip kadınla ilgili araştırma yaptı. Ve biri dedi: Bu kadın Hitti Uriya'nın hanımı eliamın kızı Bat-Şeba değil mi? Ve Dâvûd ulaklar gönderip onu aldırdı. Ve kadın Dâvûd'un yanına geldi ve murdarlığından temizlenmiş olduğundan Dâvûd onunla yattı ve kadın evine geri gitti. Ve kadın gebe kaldı ve Dâvûd'a durumu bildirdi. Ve ben gebe kaldım dedi."³⁹

³⁵ Kadir Albayrak, "İsrailoğulları'nın 'Altın Buzağı'sı ve 'Kızıl İnek'i", *Bilimname Dergisi*, 2004/2 (Haziran 2004), 96.

³⁶ Çık. 7: 1-2, Çık. 7: 6.

³⁷ el-Kasas, 28/33-35.

³⁸ Sebe', 34/10.

³⁹ 2Sa. 11: 2-5.

Dâvûd (a.s.) ile ilgili Tevrat'ta ayrıca onun kasıtlı olarak adam öldürttüğü ile ilgili oldukça dikkat çekici ifadelerle de rastlamak mümkündür. II. Samuel bölümünde yer alan bilgilere göre Dâvûd (a.s.), ordu kumandanlarından olan Uriya'nın eşi ile yatıp kadının da Dâvûd'a (a.s.) haber göndererek ondan gebe kaldığını söylemesi üzerine kendince bir plan yapar. Bu kadının kocası olan Urya vatanına tutkun ve askerlerini kollayan kahraman bir kumandandır. Bundan dolayı öncesinde Dâvûd (a.s.) kendisine çeşitli ikramlarda da bulunmuştur. Kadının hamile kalma olayından sonra Dâvûd (a.s.) Yoab adlı başkumandana bir mektup yazarak Uriya'yı savaşın kızıştığı esnada ordunun ön taraflarına koymasını ve onun yanından ayrılmasını böylece vurulup katledilmesini emreder. Sözü edilen mektubu da Urya aracılığıyla yollar. Komutan aldığı talimatı uygular. Cenkin şiddetlendiği anlardan birinde ön bölgede yer alan Urya öldürülür.⁴⁰

Kitâb-ı Mukaddes'te Hz. Dâvûd'un halk tarafından sevilen ve Allah'a itaat eden bir kral olduğu vurgulandıktan sonra bazen acımasız ve bencil olduğu, nefsine uyup günah işlediği belirtilir.⁴¹ Yukarıda verilen metinde de Dâvûd (a.s.) ile ilgili dile getirilen iki ahlâkî zaafiyet göze çarpar. Bunlardan biri onun Hitti Uriya'nın hanımı Eliam'ın kızı Bat-Şeba ile zina etmesi, diğeri de sözü edilen bu kadını almak için bir plan yapıp kocası Urya'yı kasıtlı olarak öldürttüğüdür.

Tevrat'ta dile getirilen bu iki olayın Kitâb-ı Mukaddes'in tefsirlerindeki yansımalarına dikkat edildiğinde burada Dâvûd'un (a.s.) hem Bat-Şeba'yı hem de Urya'yı zor durumda bıraktığı ifade edilir. Zinada bulunan sözü edilen kadının bu eylemi gerçekleştirmekle günah işlediğini bildiği ancak Tevrat'ta kral olarak ifade edilen Dâvûd'un (a.s.) bu isteğine karşı çıkmanın sonucunda kendisine ölüm ya da ceza gerektirdiğinin farkında olduğundan bu olumsuz davranışı sergilediği vurgulanır. Ordunun başkumandanı olan Yoab'ın ise olayların farkında olmadığı ve neden Urya'nın öldürülmek istendiğini bilmediğinden söz edilir. Urya ve birçok askerinin Dâvûd'un (a.s.) yaptığı entrikalarla öldürüldüğü, Dâvûd'un (a.s.) kuvvetli şahsiyet sahibi olan Urya'nın ölümüne çok az da olsa üzüntü duymadığı, bunun nedeninin ise Dâvûd'un (a.s.) katı kalpli ve gaddar bir kimse olmasından kaynaklandığı ifade edilir. Dâvûd'un (a.s.) zina ettikten sonra bu hatasını kapatmasının tek yolunun ona göre ikinci bir hatayı işlemek olduğu, bundan dolayı Dâvûd'un (a.s.) çok çabuk bir şekilde duygularını kaybettiği ifade edilir.⁴²

Yahudi Kutsal Kitabında ve bununla ilgili yapılan yorumlarda Dâvûd'un (a.s.) iki hatada bulunduğu açık ve net bir şekilde ortaya konulmakta bir nevi olayın doğruluğu teyid edilmektedir. Ancak gerçekte sözü edilen yüz kızartıcı bu iki günahın Dâvûd (a.s.) tarafından işlenip işlenmediği hususunun üzerinde durulması, bu çerçevede akla gelen birtakım soruların cevaplanması konunun netleştirilmesinde önem arz etmektedir. Kur'an'da peygamber ve hüküm veren⁴³ olarak tanımlanan aynı zamanda kendisine mülk ve hikmet atfedilen⁴⁴ Allah'ın hidâyet ihsan ettiği⁴⁵ üstün vasıflardan ve ona verilen nimetlerden bahsedilerek övülen Dâvûd (a.s.) kendisine nispet edilen bu iki cürmü

⁴⁰ 2Sa. 11: 14-18.

⁴¹ 2Sa. 1: 11-16.

⁴² Midya, *et-Tefsîrut-tatbîkî*, 660, 661.

⁴³ el-Enbiyâ 21/78.

⁴⁴ el-Bakara 2/251.

⁴⁵ el-En'am 6/84.

işlemiş olabilir mi? Yoksa bu, Kur'an naslarıyla tamamen tezat teşkil eden Kitâb-ı Mukaddes'in metinlerine sonradan insan eli dokunduğunu gösteren bir kanıt mıdır?

Kanaatimizce Dâvûd (a.s.) ile ilgili Tevrat'ta dile getirilenler sıradan bir insanla bile bağdaşmayacak türden itham ve iftirallardan ibarettir. Söz konusu böyle iğrenç hikâyeler Tevrat ile Kur'an nasları arasındaki farklılıkları, ayrıca Tevrat'ın tahrife uğramışlık gerçeğini de ortaya koymaktadır. Kur'an ise tüm bunların aksine böylesi İslâmî öğretiyeye aykırı ifadeleri kâle almadan Dâvûd (a.s.) kıyasındaki tevhid ve hidâyet edici niteliği ile resûl Hz. Dâvûd modelini kendi mihverinden en doğru bir şekilde ortaya koymaktadır. Dikkat edilirse Tevrat, insan sınıfının en mükemmellerinden biri olan peygamberlerden Dâvûd'u (a.s.) hiçbir aklın kabul etmeyeceği zina gibi büyük bir günahla haksız bir şekilde itham edebilmektedir. Ne yazık ki İncil naslarında da Tevrat'ı destekler mahiyette bilgilere rastlanır. Süleyman'ın (a.s.), Dâvûd'un (a.s.) zina neticesinde Urya'nın hanımının neslinden olduğu ifade edilir.⁴⁶ Halbuki Tevrat ve İncil'in peygamberlerle ilgili olumsuz algılarının aksine hiçbir Allah elçisi O'nun buyruklarına aykırı bir eylemle hemhal olamaz. Ne Dâvûd (a.s.) ne de başka bir Allah elçisinin insanların mahremiyetine gizlice bakıp kadınların namus ve iffetlerine hâlel getirici eylemlerde bulunduğu düşünülebilir. Ayrıca ismet sahibi bir peygamberin kasten adam öldürtmeye zemin hazırlama gibi böylesine çirkin, bir o kadar da zâlimane bir olaya tevessül etmesi; kutsal sayılan bir metinde, ilâhî dinlerin benimsediği ahlâk olgusuyla da örtüşmemektedir. İslâmî doktrinde tüm Allah elçileri birer fazilet ve erdem örnekleri olarak gösterilmiştir. Dolayısıyla büyük günah işlemleri mümkün görülmemiştir. Bunun aksini tasavvur etmek peygamberlerin getirdikleri ahlâkî ilkelere bizatihi kendilerinin de aykırı davranabilecekleri algısını doğurur. Dolayısıyla onların diğer sıfatlarında da birtakım kusurlarının olabileceği zannı hâsıl olur ki bu anlayışı kabul etmek mümkün değildir.

Allah'ın (c.c.) bütün fiilleri hikmete bina edilmiştir.⁴⁷ Peygamberlik müessesesine aykırı davranıp kendisine tevdi edilen vazifelere mugayir hareket eden birini, Allah'ın (c.c.) beşeriyete risâletini deruhte etmek üzere yeğlemesi hikmetiyle bağdaşmaz. Nitekim Hz. Şuayb'dan (a.s.) hikâye edilen bir âyette: *"Sizi menettiğim şeylere kendim aykırılık göstererek size (emrettiklerime) muhalif hareket etmek istemiyorum. Ben gücüm nispetinde ıslah etmek dışında başkasını talep etmem. Başarım ancak Allah'ın yardımıyla olur. Ben sadece O'na güvenip dayandım ve sadece O'na yönelirim."* (Hûd, 11/88) buyrulur.

2. İncil Metinlerine Göre Peygamberlerin Günahları

Hıristiyanların, peygamberlerin mâsumiyeti hakkında görüşleri de Yahudilerden pek bir farklılık göstermemiştir. Onların peygamberle ilgili algılarının kaynağı da Tevrat'taki anlatımlardır. Hıristiyanların da kendi kutsal saydıkları metinlerinde takva konusunda kemâle ermiş, ilâhî kitapların canlı ifadeleri olan Allah (c.c.) elçilerine en galiz kusurları ve fenalıkları reva gördükleri müşâhede edilir.

⁴⁶ Mat. 1: 6.

⁴⁷ Muhammed b. Sâlih el-'Useymin, *Mecmû'u fetâvâ ve resâ'ili's-Şeyh Muhammed b. Sâlih el-'Useymin*, thk. Fehd b. Nasir b. İbrahim es-Süleyman, (Riyad: Dârü'l-Vatan, 1413/1992), 10/852; Muhammed b. Abdülvahhab, *eş-Şerhü'l-müeyesser li Kitâbit-Tevhîd*, (b.y, Dârü'l-Kasım, 1427/2006), 304.

Hıristiyanlara göre Kitâb-ı Mukaddes, Tevrat İnciller ve Peygamber Risâlelerini içerir. Dolayısıyla Tevrat Ahd-i Kadîm diye, İnciller ve Peygamber Risâleleri de Ahd-i Cedid olarak adlandırılır.

Tevrat naslarından Peygamberlerin mâsumiyetini lekeleyen bölümler şunlardır: "Sifru't-Tekvin, Sifru'l-Aded, Sifru'l-Hurûc, Sifrus-Samuel, Sifru'l-Mulûku'l-Evvel.

İbn Hazm ez-Zâhirî (ö. 456/1064), insanların Allah elçilerinin günah işlemekten mâsum oldukları noktasında hemfikir olmadıklarını dile getirir. Ona göre insanların bir bölümü, peygamberlerin yalnız tebliğ ettikleri konularda yalan beyanda bulunmak hariç günah-ı kebâirin tamamını kesbetmekten günah-ı sağâiri de kasıtlı olarak işlemekten hâlî olmadıklarını benimser. Bu düşüncenin aynı şekilde Yahudi ve Hıristiyanların da görüşü olduğunu vurgular.⁴⁸

el-Hindî (ö. 1308/1891), Hıristiyanların peygamberlerin sadece Allah'tan (c.c.) haber verdikleri konularda mâsum olduklarına inandıklarını vurgulayarak onlara göre peygamberlerin tebliğ dışında kalan konularda ne nübüvvetten önce ne de sonra mâsum olduklarını ifade eder. Hıristiyanların unutmaya veya hata ile olması bir tarafa peygamberlerin nübüvvetten sonra kasten bütün günahları işleyebileceklerine inandıklarını dile getirir.⁴⁹

Hıristiyanların peygamberlere bir takım hayasızlık atfetmeleri yalnızca tağyir edilmiş olan Tevrat naslarına inançlarından kaynaklanmamakta ayrıca Allah elçilerinin mâsumiyetini görmezden gelip kendilerini büyük günah işlemekle suçlayan tahrife uğramış İncil Kitabı'na olan bağlılıklarından da ortaya çıkmaktadır. Burada İncil nüshalarında fazlasıyla dikkat çeken peygamberlerle ilintilenen bazı pasajlara yer verilecek ki peygamberlerin tamamı bu ithamlardan uzaktırlar:

Luka İncil'ine bakıldığında Hz. İsa'yı (a.s.) utandıracak ve töhmet altında bırakacak bir halde ortaya çıkardığı bariz bir şekilde görülecektir. Söz konusu bu kitap, onu hata yapan kadın ve erkeklerden hoşlanan ve bu kimselerin hata etmeyenlere de üstün olduğunu kabullenen bir şekilde nitelemektedir. Ayrıca günahları teşvik eden ve fazlasıyla günah işlemeyi özendiren olarak vasıflandırmaktadır. Luka İncili'nin yedinci babında şu ifadeler yer verilir:

"Yuhanna Ma'medan'a geldi ne yemek yer ne de içki içer ona şöyle dersiniz: Onda şeytan vardır. İnsanoğlu yiyip içerek gelmiştir. İşte obur ve ayyaş adam, mültezimlerin ve günah işleyenlerin dostu! diyorsunuz. Hikmet evlatlarının tamamından tasdik olundu. Onunla beraber yemesi için ferîsilerden biri onu sordu. Ferîsinin evine girip yaslandı. Şehirdeki zinakâr bir kadın Hz. İsa'nın Ferîsinin evinde olduğunu öğrendi. Kadın bir şişe esans getirdi. Arkasından ağlayarak ayaklarının yanında durdu. Hz. İsa'nın ayaklarını gözyaşlarıyla ıslatmaya başladı. Saçlarıyla sıvazlıyor, ayaklarını öpüyor ve esansla sıvıyordu. Onu çağırın ferîsi Hz. İsa'yı görünce kendi kendine şöyle dedi: "Şayet bu kişi peygamber olsaydı o zaman

⁴⁸ Ebû Muhammed Ali b. Ahmed b. Saîd b. Hazm ez-Zâhirî, *el-Faşl fi'l-milel ve'l-ehvâ' ve'n-nihâl*, (b.y., Mektebetüs-Selâm el-Âlemiyye, ts.), 4/2.

⁴⁹ Rahmetullah b. Halîl er-Rahmânî el-Kirnâvî el-'Usmânî el-Hindî, *İzhârü'l-haq*, thk. Muhammed Ahmed Muhammed Abdülkâdîr Halîl Melkâvî, (Riyad: er-Risâletü'l-Âmme li'l-Buhûsi'l-İlmiyyeti ve'l-İftâi ved-Da'veti ve'l-İrşâd, 1410/1989), 4/1214.

kendisini elleyen kadının kim olduğunu ve zânî biri olduğunu bilirdi. Bunun üzerine Hz. İsa adama şöyle dedi: “Ey Simun sana bir şey söylemek istiyorum. Simun evet söyle dedi ey öğretmen. Borçlandıran kimsenin iki borçlusu mevcuttu. Bunların birinin beş yüz dinar, diğerinin ise elli dinar borcu mevcuttu. Bunların ödeyecek güçleri olmadığı için alacaklı kimse onları affetti. Bunlardan hangisi alacaklı olan kimseyi sever? Simun cevap verdi: “Bence borcu çok olup affedilen kimse sever.” dedi. Hz. İsa : “Doğru söyleyip hüküm verdin.” dedi. Sonra kadına yönelip Simuna: Bu kadını görüyor musun? dedi. Hanesine ayaklarım için girdim ancak sen bana su ikram etmedin. Ancak bu kadın gözyaşlarıyla ayaklarımı yıkadı ve saçlarıyla meshetti. Sen beni bir defa öpmedin. Lakin o, evine girdiğinde ayaklarımı öpmekten geri durmadı. Sen saçlarımı yağlamadın. Fakat o, ayaklarımı esansla yağladı. Bundan dolayı şunu söylüyorum: Onun çokça olan hatalarını affettim. Çünkü o, beni çok sevdi. Az affeden ise az sevilir. Sonra kadına dönüp şöyle dedi: Günahların bağışlandı.”⁵⁰

Hıristiyan kaynaklarında İncil metinlerine mümasil yorumların yapıldığı dikkat çeker. İsa'nın (a.s.) ayaklarını mesheden kadının kiliseyi temsil ettiği söylenirken onlara göre günahı çokça affedilen, affedene daha fazla sevgi besler. Kadının Hz. İsa'ya (a.s.) karşı içinde beslediği muhabbetin İsa'nın (a.s.) öğretilerinden kaynaklandığına vurgu yapılırken İsa'nın (a.s.) günahkârların yaptıkları kötülüğü mağfiret etmek için geldiği de söylenir. Kadının kabüllendiği gibi kilisenin de İsa'yı (a.s.) imanı ile tasdik ettiği ifade edilir. Onlara göre gerçekte hesaba çeken, kötülerle iyileri birbirinden ayıran Hz. İsa'dır. Kadının İsa'nın peygamber olduğunu bildiği ayrıca onun mü'mine ancak Ferîsî'nin de kâfir olduğundan söz edilir. Kadının sergilemiş olduğu tevazusunun günahlarından mağfiret olunmasını gerektirdiğine işaret edilirken onun Hz. İsa'yı (a.s.) ilah gibi gördüğünden de söz edilir. Simun ve Ferîsîlerin benzerlerinin Hz. İsa'nın (a.s.) asıl kurtarıcı olduğunu ve kendisine sevgi besleyen kadının günahlarını affettiğini anlamadıklarına işaret edilir. Tüm bunların arkasında Kerîm olan Allah'ın takdirinin olduğundan da bahsedilir.⁵¹ Öte yandan bazı tefsirlerde Ferîsî Simun'un dîni önder kimliğinden bahsedilirken kibirligine işaret edilip bu yüzden günahlarının bağışlanmadığına da vurgu yapılır.⁵²

İncil metinlerinde ve bununla ilgili yorumlara dikkat edildiğinde çok ilginç tasvirlerin yapıldığı görülür. Zira günahkâr bir kadının Hz. İsa'yı (a.s.), kendi gözyaşlarıyla ayaklarını yıkayıp saçlarıyla meshetmesi ve öpüp esansla yağlaması bundan dolayı da İsa'nın (a.s.) sözü edilen kadını bağışladığını dile getiren nasları bizler anlamlandırmaya çalışsak dahi günahı fazla olup mazur görülen birinin günahı az olup affedilen birinden daha fazla Rabbini sevdiğini ima eden sözde nasları kabul etmek mümkün değildir. Zira bu yaklaşım az günahı olan birinin hiç günaha bulaşmayan birinden çok daha fazla Rabbini sevdiği sonucunu ortaya çıkarır ki bu apaçık bir çelişkidir. Şu da bir gerçektir ki seven kimse sevdiğine aykırı harekette bulunamaz. Ona isyan etmez, muhalif davranmaz. Çünkü gerçek anlamda sevgi taatte bulunmayı istilzam eder. Ayrıca burada ortaya çıkan

⁵⁰ Luk. 7: 34-48.

⁵¹ Mişel Necm (ed.), *et-Tefsîru'l-mesîhiyyu'l-kadîm li'l-Kitâbi'l-Mukaddes el-ahdü'l-cedîd 3*, (Lübnan, Câmiatü Belemend, 2007), 211,212.

⁵² Midya, *et-Tefsîrut-tatbîkî*, 2091.

başka bir detay da Hz. İsa'nın bir peygamberden ziyade günahları mağfiret edip insanları hesaba çeken tanrı konumuna yükseltildiğidir.

Luka İncili'nin sekizinci babında şöyle bir ifade yer alır:

“Bir şehir ve köyde İsa onun arkasında yürüyor, nasihat ediyor ve Allah'ın (c.c.) metafizik âlemini müjdeliyordu. Yanında on iki havârisi ve bazı şerli ruh ve hastalıklardan şifa bulan kadınlar vardı. Onlardan biri Mecdelye denilen ve kendisinden yedi şeytan çıkan Meryem'di. Bir diğeri Yuna Huzî'nin hanımı Heyrûs'un vekili. Bir başkası Susna ve birçoğu bunlar mallarıyla hizmet ediyorlardı.”⁵³

İncil metinlerinde geçen bu ifadelerin Hıristiyan kaynaklı yorumlarında İsa'nın böyle bir ortamda bulunduğu ve etrafında bulunan kadınların mallarını İsa ve on iki havârinin tasarrufuna bıraktıkları dile getirilir. Hz. İsa'nın izini takip eden elçilerin olduğu, sözü edilen bu elçilerin de İncil'i müjdelemekle bir kısım kadınları kendilerine yardım etsinler diye tayin ettiğinden söz edilir.⁵⁴

Yolculuk esnasında gece gündüz bayan ve erkeklerin de birlikte yer aldıkları bir ortamda Hz. İsa'nın (a.s.) Allah'ın (c.c.) metafizik âlemini müjde vermesi makul olabilir mi? Bu ilginç durum kabul edilebilecek bir realiteye sahip olmadığı gibi ilâhî nizama da aykırıdır. Burada dikkati çeken bir diğer olgu da Kur'an'da dünya ve ahirette müşerref ve Allah'a yakınlaştırılanlardan olarak⁵⁵ nitelenen İsa'nın (a.s.) içine düştüğü bu durumun onun mazhar olduğu sözü edilen vasıflarıyla örtüşmediğidir.

Yuhanna İncili'nin ikinci babında:

“Üçüncü gün Kanacelil denilen mekânda şölen vardı. Hz. İsa'nın (a.s.) annesi de oradaydı. İsa (a.s.) ve havârilere şölene davet edildi. İçki bittiğinde İsa'nın (a.s.) annesi ona şu şekilde seslendi: “Onların içkisi tükendi. Hz. İsa (a.s.) annesine şöyle cevap verdi: Benimle senin aranda ne münasebet var. Henüz zamanım gelmedi.”⁵⁶ bilgilerine yer verilir.

Yukarıda İncil naslarından örnek verilen ilgili pasajda söz konusu bu nasların tamamen Kur'an âyetleriyle tenakuz halinde olduğu gerçeği bir kere daha apaçık görülmektedir. Zira İncil, İsa'yı (a.s.) annesine karşı çıkan ve ona herkesin önünde gaddarlık yapan bir insan olarak Kur'an'ın ruhuna aykırı bir şekilde tezvirde bulunmaktadır. Bu durumda O'nun “*Beni anneme itaat eden kıldı. Beni başkaldıran zorba da kılmadı.*” (Meryem 19/32) âyetindeki vasfı nerede kalmış oluyor?

Hz. İsa'nın bir yemek esnasında havârilere ekmek verirken "Bu benim bedenim" ve şarap verirken "Bu benim kanım" dediği ve onun son akşam yemeği olduğu hatırasına Hıristiyanlarca kutlanılan Ekmek-Şarap Ayini'nin⁵⁷ dayandırıldığı İncil naslarında şu ifadeler rastlanır:

⁵³ Luk. 8: 1,2,3.

⁵⁴ Necm, *et-Tefsîru'l-mesîhiyyu'l-kadîm*, 221.

⁵⁵ Âli-İmran 3/45.

⁵⁶ Yu. 2: 1-4

⁵⁷ Ahmet Hikmet Eroğlu, “Ekmek-Şarap Ayini (Evharistiya) Konusunda Katolikler ve Protestanlar Arasındaki Anlayış Farklılıkları” A. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, 39/1, (1999), 440.

“Onlar yemek yerlerken, İsa ekmek aldı, şükran duası edip parçaladı ve sakirtlere: verdi ve dedi: Alın, yiyin, bu benim bedenimdir. Ve bir kâse alıp şükretti ve onlara vererek dedi: Bundan için. Çünkü bu benim kanım, günahların bağışlanması için birçokları uğrunda dökülen ahdin kanıdır. Fakat ben size derim: Babamın melekutunda sizinle taze olarak onu içeceğim o güne kadar, ben asmanın bu mahsülünden artık içmeyeceğim.”⁵⁸

Ekmek-Şarap ayini Hristiyanlıkta önemli sakramentlerden ikincisidir. "Evharistiya" kelimesiyle ifade edilir. Evharistiya, Yunanca bir kelime olup Tanrıya şükür anlamı taşır. Ayrıca bu olayın Matta, Markos, Luka ve Pavlos için İsa'nın bedenine ve kanına iştirak etme olduğu da ifade edilmiştir.⁵⁹

Yukarıda ekmek-şarap ayinin istinad edildiği Hz. İsa'nın son akşam yemeği olarak anlatılan İncil pasajlarında dikkat çeken bir ayrıntının üzerinde durulması ve şu sorunun açıklığa kavuşturulması önem arz etmektedir. İsa'nın (a.s.) bedeninin ekmek, şarap kâsesindeki şarabın da kanı olduğunu söylemesinin makuliyeti olabilir mi? Aynı olay Yuhanna İncili'nde⁶⁰ detaylı olarak dile getirilirken Hz. İsa'nın havâirileri ile yemek yediğinden bahsedilse de bedeninin ekmek ve şarabında kanı olduğu ile ilgili hiçbir ifadenin geçmemesi ve aralarındaki tutarsızlık kanaatimizce olayın doğruluğu noktasında ciddi şüpheler uyandırmaktadır.

Böylesi naslar; peygamberlere noksanîyet izafe eden ve Allah'ın kendilerini mâsum kıldığı vasıflarla çelişik bir şekilde tasvir edildiği, aslı tebdile uğramış olan İncil'deki ziyade naslardan denizden bir damla hükmündedir. Ümmeti İslâm; Yahudilerin ve Hristiyanların zina, hıyanet, sirkat, sahtekârlık, putperestlik gibi peygamberlerle bağdaştırdıkları bu vasıfların kesinlikle bir peygamberde bulunamayacağı noktasında icmâ etmiştir. Allah elçilerinin tamamı dile getirilen iğrenç hasletlerin hepsinden mâsumdur.⁶¹

3. Kur'an'a Göre Peygamberlerin İsmeti

Kur'an peygamberlerin ismetini Tevrat ve İncil naslarından çok daha farklı bir perspektifte ortaya koymuştur. Kur'an'da öncelikle Allah elçilerinin de sâir insanlar gibi beşer oldukları gerçeği vurgulanmış⁶², aynı zamanda kendi tebliğ ettikleri şeylerden de sorumlu buldukları dile getirilerek⁶³, Allah'ın (c.c.) onlara hidâyet ihsan edip peygamberlik görevine seçtiği bildirilmiştir.⁶⁴ Nitekim Kur'an'da İbrahim (a.s.), İsmail (a.s.), Yakub (a.s.) peygamberler ile ilgili: “*Kuşkusuz ki biz onları Ahiret yurdunu hatırlamaktan ibaret olan bir özelliklerle tertemiz kılmışızdır. Onlar bizim katımızda güzidelerden, seçkinlerdendir.*” (Sâd 38/46-47) buyurulmuştur.

Kur'an-ı Kerim'de peygamberlerin günah işlemekten mâsum olduklarını dile getiren sarîh âyetler bulunmamakla birlikte onların diğer insanlar gibi günah işleyen varlıklar olduğu da vurgulanmaz. Kur'an'ın ısrarla üzerinde durduğu “beşer olma”

⁵⁸ Mat. 26: 26-29; Mar. 14: 22-25.

⁵⁹ Eroğlu, “Ekmek-Şarap Ayini (Evharistiya)” 440.

⁶⁰ Yu. 6: 3-14.

⁶¹ Kādî İyâz, Ebû'l-Fazl İyâz b. Mûsâ b. İyâz el-Yahsubî, *eş-Şifâ bi-ta'rîfi hukûki'l-Muştafâ*, thk. Ali Muhammed el-Becâvî, (Beyrut: Dârül-Kütübî'l-'Arabî, 1404/1984), 784-785.

⁶² el-İsra 17/94; el-Enbiyâ 21/8; el-Hacc 22/75.

⁶³ el-A'raf 7/6-7.

⁶⁴ Âl-i İmran 3/74; el-En'âm 6/88.

vasfının tabii neticesi olarak onlardan bazen yanılma ve unutma sonucu hataların sâdır olabildiği görülmektedir. Hz. Âdem'in Allah'ın kendisini önceden uyarmasına rağmen cennette eşiyle beraber yasak ağacın meyvesinden yemesi,⁶⁵ Nûh'un (a.s.) iman etmemiş olsa da oğluna olan şefkat ve merhametinin yansımasıyla onun kurtulanlardan olması için Allah'a dua etmesi,⁶⁶ Hz. Mûsâ'nın Kıptî'ye attığı bir yumruk neticesinde ölümüne sebep olması,⁶⁷ Hz. Yûnus'un kendisine izin verilmeden kavmini terk etmesi,⁶⁸ Hz. Dâvûd'un kendisine gelen iki kişiden davalıyı dinlemeden davacı lehinde karar vermesi,⁶⁹ Hz. Muhammed'in (s.a.s.) kâfirleri İslâm'a davet ettiği sırada O'na gelip soru soran ve bir âmâ olan Abdullah b. Ümmi Mektûm'a yüzünü ekşitmesi ve sırt çevirmesi⁷⁰ gibi örnekler onların da hatada bulduklarının kanıtıdır. Peygamberlerin hata yapmaları insan olmalarının en bâriz göstergesidir. Bu örnekler onların da öfke, arzu, şeytanın vesvesesi vb. şeylerden dolayı hatada bulunabileceklerini gösterir. Hz. Âdem⁷¹ ve Hz. Mûsâ⁷² gibi peygamberlerin kıssalarında ifade edilen aykırılıklar peygamberlik öncesinde vuku bulmuştur. Öte yandan peygamberlerden sâdır olan bu kusurlar-Hz. Yûnus örneği hariç-nübüvvet alanıyla ilgili görevleriyle alakalı olmayıp beşerî özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Kendilerinden sudûr eden bu aykırılıkların tebliğleriyle de ilgili bulunmamakla birlikte şerefli nübüvvet makamına bir kusur ve eksiklik getirecek özellikte de değildir.

Peygamberler, Allah'a imanda zirvede olduklarından her ne olursa olsun bir hataya karşı sâir beşere göre daha çok korkuya kapılmış, hatalarının affedildiği ya da görmezden gelindiği şeklinde bir anlayışa sahip olmamışlardır. Aynı şekilde onlar Allah'ın (c.c.) kendilerine ihsan ettiği ismet zırhıyla da himâye edilmişlerdir. Peygamberlerin diğer insanlardan farkı ve korunmuş olması hata yapmamak değil hata da ısrarcı olmamaktır. Buna göre onlar bir hata işleseler dahi hemen uyarılmış, bunda ısrarcı olmamış, yine tövbeyi de tehir etmemişlerdir. Allah (c.c.) bu durumdan onları korumuştur. Öte yandan peygamberler beşer olma münasebetiyle kendi arzu ve isteklerine uyararak tebliğ ettikleri ilâhî kurallara çelişik bir duruma düşmekten de muhafaza edilmişlerdir. Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber'den (s.a.s.) bahseden bir âyette "Eğer senin imanına sebat vermemiş olsaydık, nerdeyse onlara az da olsa eğilimde bulunacaktın. Eğer böyle davransaydın,

⁶⁵ el-A'raf 7/20-22.

⁶⁶ Hûd 11/45.

⁶⁷ el-Kasas 28/14-15.

⁶⁸ es-Sâffât 37/139-144.

⁶⁹ es-Sâd 38/24.

⁷⁰ Abese 80/1-12.

⁷¹ Ebû Abdillâh Fahreddin Muhammed b. Ömer er-Râzî, *'İşmetü'l-enbiyâ*, (Kahire: Mektebetü's-Sekâfeti'd-Dîniyye, 1406/1986), 50; Râzî, *Mefâtîhu'l-ğayb*, 5/221; Nâsiruddîn Ebül-Hayr Abdullah b. Ömer b. Muhammed eş-Şîrâzî eş-Şafîi el-Beydâvî, *Envârü't-tenzîl ve esrârü't-te'vîl*, (Beyrut: Dârü İhyait-Turâsî'l-Arabî, t.y.), 1/74; Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed el-Hatîb eş-Şîrbînî el-Kâhirî, *es-Sirâcü'l-münîr fî'l-âne 'alâ ma'rifeti ba'zî me'ânî kelâmi rabbine'l-hakîmi'l-habîr*, (Matbaatu Bûlâk, 1285/1868), 1/52; Ebû Hafs Sirâcuddîn Ömer b. Ali b. Âdil en-Nu'mânî, *el-Lübâb fî 'ulûmi'l-kitâb*, thk. Âdil Ahmed Abdülmevcûd ve Muhammed Mî'vad, (Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1419/1998), 9/65; Alâuddîn Alî b. Muhammed b. İbrâhîm b. Ömer Ebû Hasan el-Hâzin, *Lubâbü't-tevîl fî me'ânî't-tenzîl*, tsh. Abdüsselam Muhammed Ali Şahin, (Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1425/2004), 2/188.

⁷² Râzî, *Mefâtîhu'l-ğayb*, 8/586; Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebî Bekr b. Ferh el-Kurtubî, *el-Câmi' li-ahkâmî'l-Kur'ân*, (Beyrut: Darü İhyâi't-Turâsî'l-Arabî, 1384/1965), 13/261; Ebû Hafs Sirâcuddîn Ömer, *el-Lübâb fî 'ulûmi'l-kitâb*, 15/229; Muhammed b. Ali b. eş-Şevkânî, *Fethu'l-kadîr: el-câmi' beyne fenneyi'r-rivâye ve'd-dirâye min 'ilmi't-tefsîr*, (Beyrut: Dârü'l-Ma'rife, 1427/2007), 1096.

dünya ve âhiretin acısını sana kat kat tattırırdık. Sonra da bize karşı sana hiçbir yardım eden de bulamayacaktın." (el-İsra 16/74-75) buyrulmuş ilâhî koruma mekanizmasına bir kere daha işaret edilmiştir. Âyette Allah Resûlü'nün hevâ ve heveslerine meylederek kendisine vahyedilenin bir kısmını terk etmekle düçar olacağı akibete vurgu yapılırken bu konuda Allah'ın kendisini sağlamlaştırdığı ve O'na sabır ve sebat vererek inanmayanlara yeltenmekten koruduğu gerçeği de dikkat çeker. İbn Abbas âyette Hz. Peygamber'in (s.a.s.) az da olsa vahyin hilafına sergileyeceği davranışların O'nun hem dünyada hem de ahirette azaba uğrayacağı sonucuna götüreceğine temas ederek Allah'ın (c.c.), Peygamberini bu duruma düşmekten koruduğunu ifade etmiştir.⁷³ Kuşeyrî (v. 465/1072), âyetin tefsiri sadedinde Allah'ın (c.c.), Hz. Peygamber'i kendi nefsiyle başbaşa bırakmadığına vurgu yapar. Ona göre böyle bir durumun olması Allah Resûlü'nden pekâlâ mâsumiyet hâmilinin izalesi sonucunu ortaya çıkaracaktır. Bu durumda Allah Resûlü (s.a.s.), Allah'ın (c.c.) emrine aykırı davranma noktasında caiz olmayan eylemlerle hemhal olacaktı. Ancak Allah (c.c.), peygamberini bu duruma düşmekten korudu. Nitekim o muhafaza izleri ve nurları kendisinden eksik olmadı.⁷⁴

Kur'an'da peygamberlerin birtakım arzu ve isteklerini gerçekleştirmek istediklerinde şeytanın bu duruma müdahil olmayı arzuladığı, buna mukabil Allah'ın (c.c.) onu giderdiği ve peygamberini koruduğuna da vurgu yapılmıştır. Hacc Sûresinde: *"Ey Muhammed) Senden önce hiçbir resûl ve nebî göndermiş olmayalım ki (bir şey) arzu ettiğinde, şeytan onun isteğine kuşku karıştırmış olmasın. Allah şeytanın karıştırdığını defeder, sonra kendi ayetlerini sağlam kılar. Allah bilendir ve hakîmdir."* (el-Hacc, 22/52) buyrulmaktadır. Âyet peygamberlerin yanılabilirliğinin câiz oluşu ve şeytanın vesveselerinin kendilerinde yol bulacağına delâlet ettiği⁷⁵ gibi aynı zamanda Allah'ın onlara güven verme konusunda kefilliğine de işaret eder. Nitekim Allah (c.c.), şeytanın peygamberlere karıştırmak istediği vesveseleri giderdiğini ve bunu insanlara da izhar ettiğini bildirir. Böylelikle âyetlerini sağlam kılıp koruduğunu apaçık bir şekilde vurgular. Bunun yanında âyet peygamberlerin dînî konularda hata etmekten ve şeytanın onları aldatmasından mâsum olduklarını yakînî olarak ifade eder.⁷⁶

Kur'an'da aynı zamanda peygambere uyulup itaat edilmesi, ondan ayrılıp başka bir yola sülûk edilmemesi: *"Kim kendisine doğru yol belirlendikten sonra peygamberle bağını koparır ve müminlerin yolunun dışında bir yola saparsa kendisini, seçtiği bu yolda bırakır ve cehenneme koyarız. Cehennem ne kötü dönüş yeridir."* (en-Nisa 4/115) âyetiyle ifade edilmiştir. Âyet Hz. Peygamber'in (s.a.s.) günahlardan mâsum, yine onun söz ve fiillerine uyulup iktida edilmesinin vacip olduğuna delâlet eder. Şayet bunun aksi düşünülseydi o

⁷³ Ebû'l-Leys İmâmü'l-Hüdâ Nasr b. Muhammed b. Ahmed b. İbrâhîm es-Semerkindî, *Baḥrû'l-'ulûm*, thk. Ali Muhammed Muavvid-Âdil Ahmed Abdülmevcûd, (Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1413/1993), 2/323.

⁷⁴ Abdülkerîm b. Hevâzin b. Abdülmelik el-Kuşeyrî, *Leḥâ'ifü'l-işârât*, (Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1428/2007), 2/198.

⁷⁵ Ebüssüüd Muhammed b. Muhammed el-İmâdî, *İrşâdü'l-'akli's-selîm ilâ mezâya'l-Kitâbi'l-Kerîm*, (Beyrut: Dârü İhyâit-Turâsî'l-'Arabî, ts.), 6/114.

⁷⁶ Muhammed Senâullah Osmânî el-Mazharî, *Tefsîrü'l-Mazharî*, thk. Ahmed İzzü İnâye, (Beyrut: Dârü İhyâit-Turâsî'l-'Arabî, 1425/2004), 6/340.

zaman bazı konularda münakaşa hasıl olurdu ki böylesi bir durum tamamen nehyedilmiştir.⁷⁷

Kur'an'da peygamberlerden bahsedilirken peygamberlik vazifesine aykırı hiçbir tasvirde bulunmadığı gerçeği dikkat çeker. Aynı zamanda onların yol gösterici, örnek şahsiyetler olduğu ve hep hayırlı amellerde bulduklarına da yer verilir. Örneğin Zekerıyya Peygamberden bahsedilirken onun "Ey Rabbim! Beni yalnız koyma. Çünkü sen varislerin en hayırlısıdır." (el-Enbiyâ 21/89) diye nida ettiği, sonrasında bu isteğine "O'nun duasına icabet ettik ve O'na Yahya'yı armağan ettik. Hanımını da kendisi için çocuk doğurmaya uygun bir hale getirdik. Gerçekten onlar hayırlı işlere koşarlar, ümit ederek ve korku içinde bize duada bulunurlardı. Onlar bize huşu (derin saygı) gösterirlerdi." (el-Enbiyâ 21/90) şeklinde karşılık verildiği ifade edilir. Müfessirler "Gerçekten onlar hayırlı işlere koşarlar." şeklinde övgü içeren bu ifade hakkında "onlar" dan kastedilenin bütün peygamberler olduğuna vurgu yaparken âyetin peygamberlerin tüm hayırlı işleri yaptığı ve nehyedilen amellerden kaçındıkları sonucuna götürdüğüne de işaret etmişlerdir. Böyle bir durumda Allah elçilerinin günah işlemelerinin mümkün olamayacağı sonucunu doğurduğunu dile getirmişlerdir.⁷⁸

İbrahim (a.s), İshak (a.s) ve Yakub'dan (a.s.) söz edilirken Kur'an: "Biz onları, ahireti sürekli hatırlama özelliğiyle kendimize samimi kul yaptık. Onlar katımızda seçkinlerdendir." (Sâd 38/46-47) şeklinde adı geçen peygamberleri medhüsenâ ile ifade eder. Yine bu âyet Allah'ın (c.c.), kendi elçilerini her türlü kir ve kederden arındırdığına da bir işarettir.⁷⁹ Müfessirler, peygamberlerin mâsum olduklarına bu âyeti de delil göstermişlerdir. Peygamberler kendi hemcinslerinin seçkinlerindendir. Onlara göre âyette Allah (c.c.), mutlak mânada peygamberlerin hayırlı oluşuna hükmetmiştir. Dolayısıyla peygamberler hakkında hayırlılık vasfı onların bütün fiil ve sıfatlarda geçerliliğine işaret eder.⁸⁰

Bu başlığın sonu şudur ki Kur'ân-ı Kerim muharref Tevrat ve İncil naslarından çok daha farklı bir mihverde peygamberlerin ismetine işaret eder. Nitekim Kur'ân-ı Kerim mütenevvi âyetlerde onların dünyada ve ahirette mûtena, âlicenap, sözlerinde doğru, itibarlı ve (Allah'a) yakınlaştırılanlardan oldukları⁸¹ gerçeğini net bir şekilde ortaya koymuştur. Bununla beraber bazen de hata yapabildiklerine vurgu yapmıştır.⁸² Ancak onların hatalar yapmaları kusurda bulunmaları insan olmalarının en bâriz göstergesidir. Çünkü peygamberler de beşerdir ve özgür iradeleri vardır. Dolayısıyla hata yapma ihtimalleri mevcuttur. Peygamberlerin istiğfarından bahseden âyetlerin varlığı da bunun açık göstergesidir. Bu bağlamda Kur'ân-Kerim, Yahudi ve Hıristiyanların Tevrat ve İncil naslarındaki bakış açılarından kesin bir şekilde ayrılmıştır. Zira Yahudi ve Hıristiyanlar ilgili metinlerin zahirinden anlaşıldığına göre bayağı bir insanla dahi örtüşmeyecek çirkinlikleri peygamberlerle bir araya getirmekten kaçınmamışlardır. Onların müstesnâ

⁷⁷ Nizamuddîn el-Hasen b. Muhammed b. Huseyin el-Kummî en-Nîsâbü'rî, *Tefsîrû Garâ'ibü'l-Kur'ân ve reğâ'ibü'l-furkân*, (Beyrut: Dârü'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1416/1996), 2/497.

⁷⁸ Râzî; *Mefâtihü'l-ğayb*, 1/456; Hâzin, *Lubâbü't-tevil*, 3/216.

⁷⁹ Hâzin, *Lubâbü't-tevil*, 4/45.

⁸⁰ Râzî, *Mefâtihü'l-ğayb*, 9/400; Ebû Hafs Sirâcuddîn Ömer, *el-Lübâb fî 'ulûmi'l-kitâb*, 16/435; Hatib eş-Şirbîni, *es-Sirâcü'l-münîr*, 3/422.

⁸¹ Âli-İmran, 3/46; el-En'am 6/85; Meryem 19/50,51,54,55,56.

⁸² et-Tevbe, 9/43; el-Enbiyâ, 21/87.

nümüne şahsiyetlerine dil uzatıp müntehab kişiliklerine yakışmayacak bilcümle kötü fiilleri Allah elçilerine nispet etmiş; peygamberleri zinada bulunmak, hırsızlık yapmak, sihirle uğraşmak vb. davranışlarla nitelendirmişlerdir. Halbuki Kur'an tüm bu zikredilen vasıfların aksine değerli, muteber, sadık ve güvenilir kimseler olan Allah elçilerini birçok kere "sâlih/iyi kimseler, hidâyete erişenler"⁸³ olarak tasvir etmiştir. Tevrat ve Yahudilerin dile getirdikleri bu menfî algılar ve peygamberler hakkındaki menfur tutumlar Kur'an-ı Kerim perspektifinden net ve kesin bir üslûpla eleştirilmiştir. Kur'an, kitap ehlinin sözü edilen bu saçma saplantılarından bahsederken onların kendilerine nübüvvet görevi verilen söz konusu peygamberleri tüm aşırılıklarıyla ilah mesabesine koyduklarını da dile getirir.⁸⁴ Aynı zamanda yeryüzünde bozgunculuğa koşan,⁸⁵ doğru yoldan sapan⁸⁶ kendilerine verilen kutsal kitapların aslını korumayı birtakım tebdillere gitmek suretiyle tahrifte bulunan kimseler olduklarına da yer verir.⁸⁷ Allah tarafından lanetlenmiş bir topluluk⁸⁸ olarak tasvîri yapılan Ehl-i kitap hakkında Kur'an'da kendilerine Allah tarafından hidâyet rehberi olarak gönderilen o elit şahsiyetlere ittiba etmenin aksine; bir kısmına eziyet ettikleri, bir kısmını da öldürmekten imtina' etmedikleri bilgilerine de rastlanır.⁸⁹

Sonuç

Peygamberler Allah'ın meşfetiyle insanların içinden özenle seçilmiş aynı zamanda önder ve kılavuz olarak gönderilmiş numune ve örnek ahlâk abideleridir. Onların bir takım üstün ahlâkî faziletleri sahip olmaları, yüklendikleri konumları itibarıyla kendilerini sıradan bir insandan farklı olmak zorunda kılmıştır. Peygamberlerin hem madden ve hem de mânen seçkinlik kazanmış ve âlî nitelikli olmaları gerekir. Bu bağlamda onların görevleri iyilik ve güzellikleri öğütleyip çirkin olan tüm davranışlardan da insanları uzak tutmaktır. Böyle bir misyonu üstlenen Allah elçilerinin Ehl-i kitabın perspektifinden bakıldığında kötülük ve münkerâtı yasakladıkları halde kendilerinin de birtakım aykırılıklarda bulunduğu gerçeğini ortaya çıkarır. Böylesi bir tutum da onların görevlendirilmiş oldukları konularda bizzat kendilerinin muhalif davrandıkları algısını oluşturur ki bu tasavvur muhaldir. Nitekim Yahudi ve Hıristiyanların kutsal saydıkları metinlerdeki bakış açılarıyla bir kimse hem nübüvvetle vazifelendirilecek hem de yalan beyanda bulunacak, içki içip zânî olacak, hırsızlık yapacak, buna benzer gayri ahlâkî davranışları alenen işleyecek, haram ve günahlara giriftar olacak, sonra da insanlara bunların günah olduğunu deklare edip onları uzak tutmaya çalışacak. Bu apaçık bir tutarsızlıktır. Nitekim akıl da din de onların pâk, erdemli, müşerref, üstün ahlâka medar kimseler olmalarının gerekliliğinde ittifak eder. Dolayısıyla onlar sadece böyle bir karakter olgusunun mevcudiyeti durumunda diğer insanlara tesir edebilir ve örneklik oluşturabilirler.

⁸³ el-Bakara, 2/130; Âl-i İmrân, 3/39, 46; el-Enâm, 6/84-86; el-Enbiyâ, 21/72; Yâsin, 36/21; el-Mü'min, 40/53; el-Kalem 68/50.

⁸⁴ et-Tevbe, 9/30.

⁸⁵ el-Mâide, 5/64.

⁸⁶ es-Saff, 61/5.

⁸⁷ Âl-i İmrân, 3/78.

⁸⁸ el-Bakara, 2/75-79; en-Nisâ, 4/ 46; el-Mâide, 5/ 13.

⁸⁹ el-Bakara, 2/61; en-Nisâ, 4/155; el-Mâide, 5/70.

Kitâb-ı Mukaddes'in peygamberlerin mâsumiyetiyle ilgili görüşleri kanaatimizce efsanelerle karışık bir halde, Kur'an'ın bakış açısından çok farklı bir formatta dile getirilmektedir. Nitekim peygamberlere alelâde bir insanla dahi bağdaştırılmayacak müstekrehlikleri münasip gören Tevrat ve İncil naslarının bu noktada Allah'ın (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de kendileri için "*Her birine hidayet verdik.*" (el-En'âm, 6/84) ve "*Muhakkak onlar yanımızda seçkinlerden, hayırlılardan idi.*" (Sâd, 38/47) diye nitelediği peygamberlere ne kadar acımasızca iftiralarda buldukları, peygamberlerin ismet sıfatını görmezden geldiklerini açık ve net bir şekilde ortaya koymaktadır. Öte yandan Kitâb-ı Mukaddes'e Hıristiyan ve Yahudi kaynaklı tefsirlerde yer yer yapılan muhalif yorumlar ve eleştiriler, ayrıca sözü edilen bu kitapta birbiriyle çelişir nitelikteki ifadeler sözü edilen bu kitaba insan eli değdiği gerçeğini de apaçık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Kur'an-ı Kerim peygamberlerin üstün kişiliklerinden bahsederken aynı zamanda onları tamamen günahsızlık algısından soyutlayıp bir bakıma beşer olma gerçeklerini de canlı tutmaktadır. Peygamberlerin direkt tüm günahlardan nübüvvet öncesi ve sonrası korunmuşluklarından söz etmese de resul peygamber profilini ortaya koyarak onların sıradan bir insandan çok daha farklı oldukları gerçeğine işaret etmektedir. Ehl-i kitabın peygamberlere nispet ettikleri iğrençlikleri bir bakıma nakzeden Kur'an nasları onların dünya ve ahirette seçkin, onurlu, saygın vasıflarından müteaddid defalar söz etmektedir. Bu bağlamda Kur'an'ın bakış açısıyla bağdaşmayan Yahudi ve Hıristiyanların muharref kitaplarında dile getirilen nasların makuliyetinin söz konusu olmadığı gibi kabul edilebilirlikten de uzak olduğu rahatlıkla ifade edilebilir.

Kaynakça

- Abdülkâdir er-Râzî el-Hanefî, Muhammed bin Ebî Bekr. *Muhtârü's-Şihâh'*. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1419/1999.
- Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî. *el-Müsned*. thk. Şuayb Arnavûd ve Âdil Mürşid. 45 Cilt. Beyrût: Müessesetü'r-Risâle, 1418/1997.
- Ahmed Muhtar Abdülhamîd Ömer. *Mu'cemül-lüğâ'l-'Arabiyye el-muâsıra*. 2 Cilt. Kahire: Âlemü'l-Kütüb, 1429/2008.
- Albayrak, Kadir "İsrailoğulları'nın 'Altın Buzağı'sı ve 'Kızıl İnek'i". *Bilimname Dergisi* 2004/2 (Haziran 2004), 91-103.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilimname/issue/3519/47831>.
- Aydın, Fuat. *Yahudilik*. İstanbul: Mahya Yayıncılık, 3. Basım, 2018.
- Besalel, Yusuf. "Peygamberler ve Peygamberlik". *Yahudilik Ansiklopedisi*. 2/50-504. İstanbul: Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın, 2001.
- Beydâvî, Nâsiruddîn Ebül-Hayr Abdullah b. Ömer b. Muhammed eş-Şîrâzî eş-Şafii. *Envârü't-tenzîl ve esrâru't-te'vîl*. 5 Cilt. Beyrut: Dârü İhyait-Turâsî'l-'Arabî, t.y.
- Buhârî, Muhammed b. İsmail Ebû Abdillâh el-Ca'fi. *el-Câmi'u'l-müsnedü's-şahîhu'l-muhtasar*. thk. Muhammed Zühayr b. Nâsir en-Nâsir. 9 Cilt. Dimeşk: Dârü Tavkun-Necât, 1422/2001.
- Cevherî, Ebû Nasr İsmail b. Hammad el-Fârâbî. *es-Sıhah tâcü'l-lüga ve şihâhu'l-'Arabiyye*. thk. Muhammed Muhammed Temir. Kahire: Dârü'l-Hadîs, 14430/2009.
- Ebû Dâvûd, el-İmam el-Hafız Süleyman b. el-Eş'as el-Ezrî es-Sicistânî. *Süneni Ebî Dâvûd*. thk. Muhammed Muhyiddin Abdülhamid, Şuayb Arnavûd. 7 Cilt. Beyrut: Dârür-Risâleti'l-Âlemiyye, 1430/2009.
- Ebû Hafs Sirâcuddîn Ömer b. Ali b. Âdil en-Nu'mânî. *el-Lübâb fî 'ulûmi'l-kitâb*. thk. Âdil Ahmed Abdülmevcûd, Muhammed Mi'vad. 20 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1419/1998.

- Ebüsüüd, Muhammed b. Muhammed el-İmâdî, *İrşâdü'l-'akli's-selîm ilâ mezâyâ'l-Kitâbi'l-Kerîm*. 9 Cilt. Beyrut: Dârü İhyâi't-Turâsi'l-'Arabî, ts.
- Ebû Zehra, Muhammed b. Ahmed b. Mustafa b. Ahmed. *Zuhratut-tefâsîr*. Mısır: Dârü'l-Fikri'l-'Arabî, ts.
- Ebû Zehra, Muhammed b. Ahmed b. Mustafa b. Ahmed. *Muhadarât fin-nasrâniyye*. Riyad: er-Risâletü'l-'Amme li'l-Buhusi'l-'İlmiyyeti ve'l-İftâi ved-Da'veti ve'l-İrşâd, 4. Baskı, 1404/1983.
- Eroğlu, Ahmet Hikmet. "Ekmek-Şarap Ayini (Evharistiya) Konusunda Katolikler ve Protestanlar Arasındaki Anlayış Farklılıkları". *A. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 39/1, (1999), 439-453. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/779/9980.pdf?q=Impara>.
- Farsi, Moşe. *Tora ve Aftara Şemot*, 5 Cilt. b.y, y.y. 2004.
- Fîrûzâbâdî, Mecedüddîn Muhammed b. Yakub eş-Şîrâzî. *el-Kāmûsü'l-muḥîṭ*. 4 Cilt. Mısır: Heyet, 1398/1978.
- Goan, Sa'adya. *Tefsîrut-Tevrat bi'l-'Arabiyye*. haz. Nuh Arslantaş. 2 Cilt. İstanbul: İmak Ofset Basım Yayın, 2018.
- Gündüz, Şinasi "Kur'an Kıssalarının Kaynağı Eski Ahit mi? Yapı, Muhteva ve Kaynak Açısından Torah Kıssaları". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10/10 (1998), 49-88. <https://dergipark.org.tr/pub/omuifd/issue/20305/215580>.
- Hamîs, Muhammed b. Abdîrrahman. *Uşûlü'd-dîn 'inde'l-imam Ebî Hanîfe*. Riyâd: Dârü's-Samiî, 1996/1416.
- Harman, Ömer Faruk "Ahd-i Atîk". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 1/494-501. İstanbul: TDV Yayınları, 1988.
- Hatîb, Şemsuddîn Muhammed b. Ahmed eş-Şîrbînî. *es-Sirâcü'l-münîr fi'l-i'âneti 'alâ ma'rifeti ba'zi kelâmi rabbine'l-ḥakîmi'l-ḥabîr*. 4 Cilt. Kahire: Matbaatu Bûlâk, 1285/1868.
- Hâzin, Alâuddîn Alî b. Muhammed b. İbrahim b. Ömer Ebû Hasan. *Lubâbü't-te'vîl fi me'âni't-tenzîl*. tsh. Abdüsselam Muhammed Ali Şahin. 4 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-'İlmiyye, 1425/2004.
- el-Hindî, Rahmetullah İbn Halîl er-Rahmânî el-Kirnâvî el-'Usmânî. *İzhârü'l-ḥak*. thk. Muhammed Ahmed Muhammed Abdülkâdîr Halîl Melkâvî. 4 Cilt. Riyad: er-Risâletü'l-'Âmme li'l-Buhûsi'l-'İlmiyyeti ve'l-İftâi ved-Da'veti ve'l-İrşâd, 1410/1989.
- Humeyrî, Neşvân b. Saîd el-Yemenî. *Şemsü'l-'ulûm ve devâu kelâmî'l-'arab mine'l-külûm*. thk. Hüseyin b. Abdillâh el-Ömerî, 11 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Fikr el-Muâsır, 1420/1999.
- İbn Hazm, Ebû Muhammed Ali b. Ahmed b. Saîd ez-Zâhirî. *el-Faṣl fi'l-milel ve'l-ehvâ' ve'n-nihâl*. 5 Cilt. b.y: Mektebetüs-Selam el-'Âlemiyye, ts.
- İbn Mâce, Muhammed b. Yezîd Ebû Abdillâh el-Kazvînî. *Sünenü İbn Mâce*. thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki. 2 Cilt. Beyrut: Dârü İhyâi'l- Kütübî'l-'Arabî, ts.
- İbn Manzûr, Ebü'l-Fadl Cemâluddîn Muhammed b. Mükerrrem el-İfrîkî el-Mısırî. *Lisânü'l-'Arab*. 15 Cilt. Beyrut: Dârü Sadr, ts.
- İnci, Salih. *Eski Ahit'te Peygamberlere Atfedilen Ahlaki Zaaflar ve Günahlar*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001.
- İsfahânî, Ebi'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed Râgîb Hüseyin. *el-Müfredât fi ğarîbi'l-Kur'ân*. 2 Cilt. Beyrut: Mektebetü Nazar Mustafa Elbânî, ts.
- Kâdî 'İyâz, Ebü'l-Fazl 'İyâz b. Mûsâ b. 'İyâz el-Yahsubî. *eş-Şifâ bi-ta'rîfi ḥukûki'l-Muştafâ*. thk. Ali Muhammed el-Becâvî. 2 Cilt. Beyrut: Dârül-Kütübî'l-'Arabî, 4. Baskı, 1404/1984.
- Katar, Mehmet "Tevrat'ın Lût Kıssası Üzerine Bir Araştırma", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 48/1(Nisan 2007), 57-76. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auifd/issue/40632/488749>.
- Kitâb-ı Mukaddes*. İstanbul: Kitâb-ı Mukaddes Şirketi, 2. Basım, 2003.
- Kurtubî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed el-Ensârî. *el-Câmi' li-aḥkâmî'l-Kur'ân*. 20 Cilt. Beyrut: Darü İhyâi't-Turâsi'l-'Arabî, 1384/1965.
- Kuşeyrî, Abdülkerîm b. Hevâzin b. Abdülmelik. *Leṭâ'ifü'l-işârât*. 2 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-'İlmiyye, 2. Baskı 1428/2007.

- Mazharî, Muhammed Senâullah Osmânî. *Tefsîrû'l-Mazharî*. thk. Ahmed İzzü İnâye. 10 Cilt. Beyrut: Darü İhyâit-Turâsî'l-'Arabî, 1. Baskı, 1425/2004.
- Midya, Mâstir. *et-Tefsîrut-tatbîkî li'l-Kitâbi'l-Mukaddes*. Kahire: İmaratü Burcu'l-Cezâir, 2004.
- Muhammed b. Abdülvahhab. *eş-Şerhü'l-müyesser li Kitâbit-Tevhîd*. b.y: Dârü'l-Kâsım, 1427/2006.
- Müslim, b. Haccâc Ebül-Hüseyn el-Kuşeyrî en-Nisâbü'rî. *Şahîh-i Müslim*. Riyad: Darü Taybe, 1427/2006.
- Neccâr, İbrâhim Mustafa, Ahmed Ziyâd, Hamid Abdülkâdir Muhammed. *el-Mu'cemü'l-vasîf*. thk. Mecmau'l-Lüga el-'Arabiyye. Mısır: Mektebetüş-Şurûkid-Devliyye, 4. Baskı, 1424/2004.
- Necm, Mişel (ed.). *et-Tefsîru'l-mesîhiyyu'l-kadîm li'l-Kitâbi'l-Mukaddes el-Ahdü'l-cedîd 3*, Lübnan, Câmîatü Belemend, 2007.
- Nesâî, Ahmed b. Şuayb Ebû Abdurrahman. *es-Sünenü'l-kübra*. thk. Hasan Abdülmün'im eş-Şelebî. 12 Cilt. Beyrut: Müessesetür-Risâle, 1421/2001.
- Nisâbü'rî, Nizamuddîn el-Hasen b. Muhammed b. Huseyn el-Kummî. *Tefsîrû Ğarâ'ibü'l-Kur'ân ve regâ'ibü'l-furkân*. 6 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-'İlmiyye, 1416/1996.
- Râzî, Muhammed b. Ömer b. el-Hüseyn b. el-Hasan Fahreddîn. *İşmetü'l-enbiyâ*. Kahire: Mektebetü's-Sekâfeti'd-Dîniyye, 1406/1986.
- Râzî, Muhammed b. Ömer b. el-Hüseyn b. el-Hasan Fahreddîn. *Mefâtîhu'l-ğayb*. 11 Cilt. Beyrut: Dârü İhyâit-Turâsî'l-'Arabî, 2. Baskı, 1417/1997.
- Sâbir, Josef. (ed.). *et-Tefsîrû'l-hadis li'l-Kitâbi'l-Mukaddes el-ahdu'l-kadîm hurûc*, çev. Nikolas Nesîm Kahire: Dârüs-Sekâfe, 1989.
- Semerkandî, Ebü'l-Leys İmâmü'l-Hüdâ Nasr b. Muhammed b. Ahmed b. İbrâhîm. *Bahrü'l-'ulûm*. thk. Ali Muhammed Muavvid Âdil, Ahmed Abdülmevcud. 3 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-'İlmiyye, 1413/1993.
- Sinanoğlu, Mustafa. *Kur'an ve Kitâb-ı Mukaddes'te Peygamberlerin İsmeti*. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1989.
- Sû'ûd b. Abdülazîz el-Halef. *Dirâsetün fi'l-Edyâni'l-yehudiyeti ven-nasrâniyye*. Riyad: Mektebetü Advâus-Selef, 1418/1997.
- Uğur, Hakan. *Kur'an'ın Tasdik Ettiği Tevrat'taki Konular*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2008.
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ. *el-Câmiu'l-kebîr*. thk. Beşşar Avvâd Ma'rûf. 6 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, 1416/1996.
- Useymîn, Muhammed b. Sâlih. *Mecmû'u fetâvâ ve resâ'ili's-Şeyh Muhammed b. Şâlih el-'Useymin*. thk. Fehd b. Nasir b. İbrahim es-Süleyman. 26 Cilt. Riyad: Dârü'l-Vatan, 2. Baskı 1413/1992.
- Zebîdî, Muhammed Murtaza Hüseyini. *Tâcü'l-'arûs min cevâhiri'l-kâmûs*. thk. Abdülalîm et-Tahavi. 40 Cilt. Kuveyt: Matbaatu Hükümeti'l-Küveyt, 2. Baskı, 1404/1984.
- Zuhayli, Vehbe. *et-Tefsîrû'l-münîr*. 17 Cilt. Dimeşk: Dârü'l-Fikr, 1423/ 2003.